COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE GEÇ ERGENLERİN VE BELİREN ERİŞKİNLERİN SOSYAL MEDYA PLATFORMLARINDA ROMANTİK İLİŞKİ TERCİH ETME NEDENLERİNİN İNCELENMESİ

Eren Deniz Gülaydın
181104106
Orcid 0000-0002-5304-1856

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Yüksek Lisans Programı
Danışman: Prof. Dr. H. Nermin Çelen

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Eylül, 2021

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmada ergenlerin sosyal medya platformlarında romantik ilişki tercih etme nedenlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. “Gençler internet ve sosyal medya platformlarında zamanlarını nasıl geçiriyor?”, “Bu platformlarda romantik ilişkilerini nasıl yaşıyorlar?” gibi sorulardan yola çıkarak bu araştırmayı yapma gereksinimi duymuş; konunun günümüzde popülerliği ve alana önemli katkı sağlayacağı düşüncesi de bu çalışmayı yapma isteğini arttırmıştır.

Çalışma süresi boyunca her türlü desteği ve akademik katkıyı sağlayan değerli danışmanım Prof. Dr. Hacer Nermin Çelen’e yüksek lisans öğrenimim boyunca destek ve katkılarını sunmaktan kaçınmayan hocalarıma, öğrenim hayatım boyunca beni destekleyen anneme, babama ve kardeşime teşekkürlerimi sunarım.

Eren Deniz Gülaydin
Eylül 2021

ÖZ

COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE GEÇ ERGENLERİN VE BELİREN ERİŞKİNLERİN SOSYAL MEDYA PLATFORMLARINDA ROMANTİK İLİŞKİ TERCİH ETME NEDENLERİNİN İNCELENMESİ

Eren Deniz Gülaydın
Yüksek Lisans Tezi
Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Yüksek Lisans Programı
Danışman: Prof. Dr. H. Nermin Çelen
Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021

Bu araştırmada, COVID 19 pandemi süresince 18-21 yaş ile 22-25 yaş arası olarak gruplandırılan geç ergenlerin ve beliren yetişkinlerin sosyal medya platformlarında romantik ilişkilere dair tutum ve tercihlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında Malatya'da öğrenim gören 200 üniversite öğrencisi katılımcıya çevrimiçi anket uygulanarak sanal romantik ilişki anlayışı, internet kullanımına ilişkin unsurlar ve sosyo-demografik değişkenlere yönelik sorular sorulmuştur. Araştırmada, katılımcıların sanal romantik ilişki yaşama durumu ile sosyo-demografik ve internet kullanımına ilişkin değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, katılımcıların %71,5'i internetten birisiyle tanıştığını söylemiştir. Ayrıca, katılımcılarının %23,5'i şu an bir sanal romantik ilişkisi olduğunu belirtmiştir. Sanal romantik ilişkisi olan katılımcıların %30'unun sosyal medya uygulamaları aracılığıyla partneriyle tanıştığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların %58'i sanal romantik ilişkileri arkadaşça olarak tanımlamakta ve %31,5'i ise sanal romantik ilişkisinin tesadüfen geliştiğini belirtmiştir. Sanal romantik ilişkisi olan katılımcıların %43,5', partneriyle sanal ortamda her gün iletişim kurduğunu belirtmiştir. Öte yandan, sanal ortamda partneriyle geçirdiği zamanın 2-4 saat arasında olduğunu belirten katılımcı oranı %31,5 olmak üzere en yüksek bulunmuştur. Katılımcıların %69,5'una göre, internet kullanımı, bireylerin kişilerarası ilişkilerini geliştirme açısından etkilidir. Sanal romantik ilişki yaşayan katılımcıların %22'si romantik ilişki doyumu açısından ilişkisinin ihtiyaçlarını karşıladığını

belirtmiştir. Katılımcıların %12,5'inin sanal romantik ilişkisi bir aydan az sürmüştür ve ayrılma sebebi ise %11,5 oranında güvensizlik olarak belirtilmiştir.

Sosyo-demografik değişkenlerle sanal romantik ilişki durumu arasındaki ilişki incelendiğinde, erkek katılımcıların sanal romantik ilişki durumu kadınlara kıyasla daha fazladır. Yaş ve sınıf değişkenlerine göre sanal romantik ilişki durumu anlamlı farklılık göstermemektedir. Baba eğitim düzeyi okuryazar ve ilköğretim olanların sanal romantik ilişkisinin olma frekansı daha yüksek bulunmuştur. Kendine ait odası olduğunu belirten katılımcılar arasında sanal romantik ilişkisi olanların oranı kendine ait odası olmayan katılımcılara kıyasla daha fazladır. İnternette geçirilen sürenin üç saat ve üzeri olduğunu belirtilen katılımcılar arasında, sanal romantik ilişkisi olanların oranı en yüksek bulunmuştur.

Araştırmada, genç erişkinlerin sosyal medya platformlarında romantik ilişkilere dair tutumlarının incelendiği bu araştırma, günümüz koşullarının getirdiği mobil teknoloji ve değişen ilişki anlayışı hakkında önemli bilgiler vermektedir. İleri çalışmalarla ve bilgi formunun karşılaştırılabileceği ölçeklerin dahil edilmesiyle araştırma bulgularının güncellenebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beliren Yetişkin, Sosyal Medya, Romantik İlişkiler, Ergenler.

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE REASONS UNDERLYING PREFERENCES RELATED TO CYBER ROMANTIC RELATIONSHIP AMONG LATE ADOLESCENTS AND EMERGING ADULTS IN COVID 19 OUTBREAK

Eren Deniz Gülaydın
Master's Thesis
Department of Psychology
Psychology (Option: Developmental Psychology) Programme
Advisor: Prof. Dr. H. Nermin Çelen
Maltepe University, Graduate School, 2021

In this study, it is aimed to evaluate the attitudes and preferences of 18-21 and 22-25 year-old late adolescents and emerging adults towards romantic relationships on social media platforms. Within the scope of the study, 200 university students in Malatya were asked questions about the understanding of cyber romantic relationships, factors related to internet use and socio-demographic variables by applying an online questionnaire. In the study, the relationship between participants' status of having a cyber romantic relationship and the variables related to socio-demographic and internet usage was examined. According to the findings obtained in the research, 71.5 of the participants stated that they met someone on the internet. In addition, 23.5% of the participants stated that they currently have a cyber romantic relationship. It was concluded that 30% of the participants with cyber romantic relationships met their partners through social media applications. 58% of the participants describe cyber romantic relationships as friendly and 31.5% stated that their cyber romantic relationship developed by chance. 43.5% of the participants who have a virtual romantic relationship stated that they communicate with their partners in a virtual environment every day. On the other hand, the rate of participants who stated that the time spent with their partner in the virtual environment was between 2-4 hours was found to be the highest, with 31.5%. According to 69.5% of the participants, internet use is effective in improving the interpersonal relationships of individuals. 22% of the participants who had a cyber romantic relationship stated that

their relationship met their needs in terms of romantic relationship satisfaction. The virtual romantic relationship of 12.5% of the participants lasted less than a month and the reason for separation was stated as insecurity at 11.5%.

When the relationship between socio-demographic variables and cyber romantic relationship status is examined, male participants have more cyber romantic relationship status compared to women. Cyber dating status does not differ significantly according to age and class variables. The frequency of having cyber romantic relationships was found to be higher among those whose father's education level is literate and primary school. Among the participants who stated that they have their own rooms, the percentage of those who have cyber romantic relationships is higher than those who do not have their own rooms. Among the participants who stated that the time spent on the Internet was three hours or more, the rate of those who had a virtual romantic relationship was found to be the highest.

This study, which examines the attitudes of late adolescents and emerging adults towards romantic relationships on social media platforms, provides important information about the mobile technology brought about by today's conditions and the changing standards regarding romantic relationships. It is thought that the research findings can be updated with further studies and by including the scales that the information form can be compared.

Keywords: Emerging Adulthood, Social Media, Romantic Relationships, Late Adolescents.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI iii
TEŞEKKÜR iv
ÖZ v
ABSTRACT vii
İÇİNDEKİLER ix
TABLOLAR LİSTESİ xi
ŞEKİLLER LİSTESİ xiii
KISALTMALAR xiv
ÖZGEÇMİŞ xv
BÖLÜM 1. GİRİŞ 1
Problem 1
Amaç 1
Hipotezler 1
Araştırma Soruları 2
Önem 3
Varsayımlar 4
Sınırlılıklar 4
Tanımlar 4
BÖLÜM 2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 5
Ergenlik 5
Ergenlik Nedir? 5
Ergenlikte Akran İlişkileri 6
Ergenlikte Sosyal ve Duygusal Gelişim 8
Beliren Erişkinlik 12
Beliren Yetişkinlik Döneminin Beş Temel Özelliği 15
Geç Ergen ve Beliren Erişkinlikte COVID-19 ve Internet Kullanımı 16

İnternet Kavramı 18
İnternetin Tarihsel Gelişimi 18
İnternetin Kullanım Amaçları ve Etkileri 19
Sosyal Medya 21
Sosyal Medyanın Özellikleri 21
Sosyal Medya Ortam ve Araçları 22
Sosyal Medyanın Bireysel ve Toplumsal Etkileri 23
COVID-19 Pandemisinin Sosyal Medya Kullanımına Etkileri 26
Ergenler ve Sosyal Medya Platformları ile İlgili Yapılan Araştırmalar 27
BÖLÜM 3. YÖNTEM 29
Evren ve Örneklem 29
Çalışmanın Yöntemi 29
Araştırmanın Modeli 29
Veri Toplama Araçları 30
Sanal Romantik İlişki Anketi 30
Veri Analiz Yöntemi 30
BÖLÜM 4. BULGULAR 31
Sanal İlişki Anketi Sorularına İlişkin Betimsel İstatistikler 31
Katılımcıların Sanal İlişki Durumu Değişkenine Göre, İnternet Kullanımı ve Sosyo-demografik Özellikler Bakımından Karşılaştırılması 32
Katılımcıların Cinsiyetine Göre Sanal İlişkilere Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması 37
Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Sanal İlişkilere Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması 49
BÖLÜM 5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER 56
Geç Ergen ve Beliren Erişkinlerin Sanal Romantik İlişkilere Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu 56
İleri Araştırma ve Uygulamalara Yönelik Öneriler 60
EK'LER 61
KAYNAKÇA 68

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Cinsiyet değişkeninin frekans dağılımı 31
Tablo 4.2. Yaş grubu değişkeninin frekans dağılımı 31
Tablo 4.3. Sınıf değişkeninin frekans dağılımı 32
Tablo 4.4. Cinsiyet dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 32
Tablo 4.5. Yaş grubu dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 33
Tablo 4.6. Sınıf değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 33
Tablo 4.7. Anne eğitim düzeyi değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 34
Tablo 4.8. Baba eğitim düzeyi değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 34
Tablo 4.9. Öğrencilerin kaldığı yer değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 35
Tablo 4.10. Kendine ait oda olması değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 35
Tablo 4.11. İnternet erişiminin sağlandığı yer değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 36
Tablo 4.12. İnternet kullanım amacı değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 36
Tablo 4.13. İnternete bağlandığında geçirilen süre değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 37
Tablo 4.14. Katılımcıların cinsiyetine göre internet kullanım amacının çapraz tablo ve ki-kare bulguları 38
Tablo 4.15. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişki deneyiminin çapraz tablo ve ki-kare bulguları 39
Tablo 4.16. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişki partneriyle tanışma biçimi değişkeninin çapraz tablo ve ki-kare bulguları 39
Tablo 4.17. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişki süresinin çapraz tablo ve ki-kare bulguları 40
Tablo 4.18. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişki kurma nedeninin çapraz tablo ve ki-kare bulguları 40
Tablo 4.19. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide iletişim kurma sıklığının çapraz tablo ve ki-kare bulguları 41

Tablo 4.20. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide iletişim süresi çapraz tablo ve ki-kare bulguları 42
Tablo 4.21. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide paylaşım türü değişkeninin çapraz tablo ve ki-kare bulguları 42
Tablo 4.22. Katılımcıların cinsiyetine göre internet ortamında biriyle tanışma durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları 43
Tablo 4.23. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide görsel ve ses destekli iletişim kullanma durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları 44
Tablo 4.24. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide internet ortamı dışında görüşme durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları 44
Tablo 4.25. Katılımcıların cinsiyetine göre internet ortamı dışında cep telefonundan mesajlaşma durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları 45
Tablo 4.26. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide partnerle sosyal paylaşım ağlarında görüşme durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları 45
Tablo 4.27. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide partnerle sohbet sitelerinde görüşme durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları 46
Tablo 4.28. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişki dışında başka bir romantik ilişki yaşama durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları 46
Tablo 4.29. Katılımcıların cinsiyetine göre birden fazla sanal ilişki yaşama durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları 47
Tablo 4.30. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide gerçekleri olduğundan farklı yansıtma durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları 47
Tablo 4.31. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkiyi yakın çevreyle paylaşma durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları 48
Tablo 4.32. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkinin gerçek bir romantik ilişkiden farklılığı değişkeninin çapraz tablo ve ki-kare bulguları 48
Tablo 4.33. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkinin bitme nedenlerinin çapraz tablo ve ki-kare bulguları 49
Tablo 4.34. Yaş grubuna göre katılımcıların internette romantik ilişki kurma amaçlarının çapraz tablo ve ki-kare bulguları 50
Tablo 4.35. Yaş grubuna göre katılımcıların ilişkilerinde gerçeği yansıtma durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 51
Tablo 4.36. Yaş grubuna göre katılımcıların sanal ilişki yaşadığı kişinin dürüstlüğü hakkındaki görüşüne göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 52
Tablo 4.37. Yaş grubuna göre katılımcıların sanal ilişkisinin gereksinimlerini karşılayıp karşılamadığı görüşüne göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları 53
Tablo 4.38. Yaş grubuna göre katılımcıların sanal ilişkisini yakın çevreyle paylaşma durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları 54

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3. 1. Araştırmanın Modeli..... 29
Şekli 4.1. Yaş gruplarına göre cinsiyet dağılımının grafiksel gösterimi…….31
Şekli 4.2. Kadın ve erkeklerin internet ortamında birisiyle tanışmış olma durumunun dağılımının grafiksel gösterimi..... 38
Şekli 4.3. Yaş grubuna göre katılımcıların internette romantik ilişki kurma amaçlarının grafiksel gösterimi 51
Şekli 4.4. Yaş grubuna göre katılımcıların ilişkilerinde kendisiyle ilgili özellikleri yansıtmaya ilişkin tutumlarının grafiksel gösterimi 52
Şekli 4.5. Yaş grubuna göre katılımcıların sanal ilişki yaşadığı kişinin dürüstlüğü hakkındaki yanıtlarının grafiksel gösterimi 53
Şekli 4.6. Yaş grubuna göre katılımcıların sanal ilişkisinin gereksinimlerini karşılayıp karşılamadığına yönelik yanıtlarının grafiksel gösterimi 54
Şekli 4.7. Yaş grubuna göre katılımcıların sanal ilişkisini yakın çevreyle paylaşma durumuna ilişkin yanıtlarının grafiksel gösterimi..... 55

KISALTMALAR

SRİA **:** Sanal Romantik İlişki Anketi

ÖZGEÇMİŞ

Eren Deniz Gülaydın
Psikoloji Anabilim Dalı

Eğitim

Derece	*Yıl*	*Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı*
Y.Ls.	2021	Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı
Ls.	2018	Maltepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
Lise	2013	Özel Malatya Bilim Koleji

İş/İstihdam

Yıl	*Görev*
2020-	Psikolojik Danışman. Malatya Doğa Koleji
2018- 20	Psikolojik Danışman. Özel Sancaktepe Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Problem

Ergenlik döneminde sanal romantik ilişkilerin popülerliği gitgide artmaktadır. Sanal ortamlarda duyguların ifade kolaylığı, okul dışında sosyalleşmek için çok zaman ayıramama, toplumsal baskıların sanal ortamlarda sınırlı olması, bazı aile ve toplumların ergenlerin romantik duygularını hoş karşılamaması, sanal ortamları kullanma sıklığının ergenler arasında statü sağlaması bu popülerliği arttırmaktadır. Yaşıtları içinde aktif kullanılan sosyal paylaşım ağlarında bulunma ve gelişmeleri yakından takip etme, ergenin bulunduğu grup içinde kabulünü kolaylaştırmakta ve internet etkileşimleri genç için eğlence haline gelmektedir.

Bu dönemde ortaya çıkan en büyük gelişme, karşı cinsle olan etkileşimin artmasıdır. Bu ilişkiler geçmişte birçok engele takılmış olsa da günümüzde engeller yok olarak ve hak ettiği yeri ve konumu bularak, sayıları artmaya başlamıştır. Diğer taraftan gençlerin yaşamında neredeyse vazgeçilmez bir hal alan ve yaşamlarında hızla daha çok yer bulan "internet" dikkat çeken diğer önemli bir madde haline gelmiştir. Ergenlerin internet yaşantıları, ergenleri daha iyi anlamak için çalışmalarda inceleme konusu olmaya başlamıştır ve bu çalışmalar gitgide önem kazanmaktadır. "Sanal romantik ilişki" konusu yeni bir konu olduğundan, bu konuda yapılan araştırmalar sınırlıdır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, beliren yetişkin ve geç ergen bireylerin sanal ortamda romantik ilişkilere yönelik tutumlarını çeşitli sosyo-demografik ve internet kullanımına bağlı değişkenler bakımından incelemesini yapmaktır.

Hipotezler

1. Ergenler ve beliren erişkinlerde sosyal medyada tanışılan kişilerle sanal romantik ilişki yaşama durumu farklılık gösterir.
2. Cinsiyete göre, ergenlerin sanal romantik ilişki yaşama sıklığı anlamlı farklılık gösterir.

3. Cinsiyete göre beliren erişkinlerde romantik ilişki yaşama sıklığı anlamlı farklılık gösterir.
4. Ergenler ve beliren erişkinlerde interneti kişilerarası ilişkileri geliştirme amaçlı kullanım farklılık gösterir.
5. Ergenlerin ve beliren erişkin bireylerin sanal romantik ilişkiyi internet dışındaki romantik ilişkiden farksız görme durumu farklılık gösterir.
6. Ergenler ve beliren erişkin bireylerin sanal romantik ilişki tanımında anlamlı farklılık gösterir.
7. Ergenler ve beliren erişkin bireylerin sanal romantik ilişkide iletişim sıklığı anlamlı farklılık gösterir.
8. Ergenlerin ve beliren erişkin bireylerin sanal ilişkide partnerleriyle tanışma biçiminde farklılık gösterir.

Araştırma Soruları

Araştırma kapsamında COVID 19 pandemisinde sanal romantik ilişki kurma nedenlerini saptamak amacıyla katılımcılara şu sorular sorulmuştur:

1. Ergenlerin % kaçı sosyal medya platformlarında tanıştığı kişilerle sanal romantik ilişki yaşamaktadır?
2. Beliren erişkin bireylerin % kaçı sosyal medya platformlarında tanıştığı kişilerle sanal romantik ilişki yaşamaktadır?
3. Ergenler ve beliren erişkinlerde sosyal medyada tanışılan kişilerle sanal romantik ilişki yaşama durumu farklılık göstermekte midir?
4. Cinsiyete göre, ergenlerin sanal romantik ilişki yaşama sıklığı anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Cinsiyete göre beliren erişkinlerde romantik ilişki yaşama sıklığı anlamlı farklılık göstermekte midir?
6. Ergenlerin % kaçı interneti kişilerarası ilişkileri geliştirme amaçlı kullanmayı tercih eder?
7. Beliren erişkin bireylerin % kaçı interneti kişilerarası ilişkileri geliştirme amaçlı kullanmayı tercih eder?
8. Ergenler ve beliren erişkinlerde interneti kişilerarası ilişkileri geliştirme amaçlı kullanım farklılık göstermekte midir?

9. Ergenlerin % kaçı sanal romantik ilişkisini internet dışında tanışmanın söz konusu olduğu romantik ilişkilerden farksız ve onun kadar ciddi görür?
10. Beliren erişkin bireylerin % kaçı sanal romantik ilişkisini internet dışında tanışmanın söz konusu olduğu romantik ilişkilerden farksız ve onun kadar ciddi görür?
11. Ergenlerin ve beliren erişkin bireylerin sanal romantik ilişkiyi internet dışındaki romantik ilişkiden farksız görme durumu farklılık göstermekte midir?
12. Ergenlerin % kaçı, sanal romantik ilişkisinin ihtiyaçlarını karşıladığını düşünmektedir?
13. Beliren erişkin bireylerin % kaçı, sanal romantik ilişkisinin ihtiyaçlarını karşıladığını düşünmektedir?
14. Ergenlerin % kaçı sanal romantik ilişki yaşadığı partnerine karşı dürüst olduğunu belirtmiştir?
15. Beliren erişkin bireylerin % kaçı sanal romantik ilişki yaşadığı partnerine karşı dürüst olduğunu belirtmiştir?
16. Ergenlerin % kaçı sanal romantik ilişkisini yakın çevreyle paylaşmaktadır?
17. Beliren erişkin bireylerin % kaçı sanal romantik ilişki yaşadığı partnerine karşı dürüst olduğunu belirtmiştir?
18. Ergenlerin % kaçının aynı anda birden fazla sanal romantik ilişkisi vardır?
19. Beliren erişkin bireylerin % kaçı sanal romantik ilişki yaşadığı partnerine karşı dürüst olduğunu belirtmiştir?
20. Ergenler ve beliren erişkin bireylerin sanal romantik ilişki tanımında anlamlı farklılıklar bulunmakta mıdır?
21. Ergenler ve beliren erişkin bireylerin sanal romantik ilişkide iletişim sıklığı anlamlı farklılık göstermekte midir?
22. Ergenlerin ve beliren erişkin bireylerin sanal ilişkide partnerleriyle tanışma biçiminde farklılıklar bulunmakta mıdır?

Önem

Günümüz ergenleri için romantik ilişkilerde, internet kullanımı da yaygın ve önemlidir. Bu sebeple birbirlerini etkiledikleri apaçık ortadır. Sanal ortamlarda yaşanan romantik ilişkilerin popülaritesi düşünüldüğünde bu tarz ilişkilerin ileride daha çok

yaygınlaşacağı tahmin edilmektedir. Sanal ilişkiler ergenlerin gelişiminde önem taşımaktadır.

Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları aşağıdaki gibidir:

1. Araştırmanın örnekleminin evreni temsil edebileceği varsayılmaktadır.
2. Geç ergen ve beliren yetişkin bireylerin sanal ortamda romantik ilişkilere yönelik tutumlarının çeşitli sosyodemografik faktörler ve internet kullanımına bağlı değişkenler açısından farklılık gösterdiği varsayılmaktadır.
3. Araştırmada kullanılan veri ölçüm aracının sanal romantik ilişkilere yönelik tutumların değerlendirilmesi bakımından geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir:

1. Araştırmanın örnekleminin, sonuçların genellenebilirliği açısından sınırlılık oluşturabileceği düşünülmektedir.
2. Araştırmada kullanılan veri ölçüm aracının, ergenlerin sanal romantik ilişkilere yönelik tutumlarının değerlendirilmesi açısından kendi içerisindeki maddelerle sınırlı olduğu düşünülmektedir.
3. Araştırmanın bulguları, uygulanan istatistiksel analiz yöntemleriyle sınırlıdır.

Tanımlar

Ergenlik: Ergenlik, hızlı, sürekli ve gözlemlenebilen değişimler evresi şeklinde tanımlanmaktadır (Yavuzer, 2007: 262).

Beliren Erişkinlik: beliren erişkinlik dönemi günümüz gençleri için yetişkinliğe giden uzun süreli geçiş ve uygun bir yaşam standardına ulaşmayı sağlayabilecek aşamalar olarak tanımlanmıştır (Arnett, 2004; Furstenberg, Kennedy, McLoyd, Rumbaut ve Settersten, 2004).

Sosyal Medya: Sosyal medya, hemen hemen her yaş grubundan insanın kullandığı, oluşturdukları profil ile diğer insanlara ulaşmaya çalışan bireylerin kullandığı internet tabanlı bir platform olarak tanımlamak mümkündür. Bu platformda insanların birbirleriyle iletişim kurma yolu düşünce, iş, tecrübe, mesaj ve görüntü paylaşmaktır (Özen, 2012: 27).

BÖLÜM 2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Ergenlik

Ergenlik dönemi, bireyin yaşamını derinden etkileyen başta fiziki olmak üzere ruhsal ve kişilik gelişimin merkezi durumundadır. Bireyde meydana gelen bu değişimler hem kendisi için hem de çevresi için oldukça hızlı ilerlemektedir. Yaşanılan bu değişimler, ergenlik dönemindeki kişinin karşısına atması gereken bir adım ya da aşmaları gereken bir problem olarak çıkmaktadır. Bireyin burada yapacağı seçimler onun ergenlik dönemini nasıl atlatacağı ile yakından ilgilidir. Bu süreç genelde, verilemeyen doğru kararlar ve atılamayan adımlarla ilerlerse içine kapanma ve çatışmalara dönen içsel savaşlara neden olmaktadır. Süreci başarı ile atlatan bireyler ise sorunlarına çözüm bulmuş, hayatını dengeye oturtmuş kişiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişinin bu dönemde yaşadığı değişimler sadece birey bazında değerlendirilmez. Başta aile ve arkadaş çevresi olmak üzere bireyin etkileşimde olduğu herkes bireyle birlikte değişime uğramaktadır. Bu evrede kişiliğin dengelenmesindeki başarı sosyal çevre ve bu çevrenin bireye verdiği destek ile doğru orantılıdır (Akın & Ceyhan, 2005: 24).

Çevresi tarafından ergenlik döneminde yeterince desteklenen bireyin kendisine ve çevresine karşı olan tutumları aksi yöndeki ergenlere göre daha ılımlı, tutarlı, stresten uzak bir şekilde gelişmektedir. Başarısızlık algısından uzak kalan birey ilerleyen hayatını şekillendirmeye başladığı bu evrede olumlu davranışlarla kendini gerçekleştirebilmektedir. Kendisine ve çevresine pozitif yönde davranışlar sergileyen bireyler başarıyı yakalamakta gecikmemektedir (Ataman, 2004: 18).

Ergenlik Nedir?

“Ergen” sözcüğü batı kaynaklarında "adolescent" kelimesinin karşılığı şeklinde düşünülmüştür. Latince'de büyümek, olgunlaşmak anlamında kullanılan "adolescere" fiilinin kökünden gelmekte olan bu sözcük, bir durumdan ziyade bir süreci belirtmek için kullanılmaktadır. Günümüzde ise, kişide kısa bir evreye sıkışmış olmasına rağmen hızlı, sürekli ve gözlemlenebilen değişimler evresi şeklinde tanımlanmaktadır (Yavuzer, 2007: 262).

Ergenlik döneminde yalnızca fizyolojik bir gelişim olmamakta; aynı zamanda bireyin iç dünyasında da değişimler gelişimler görülmektedir. Çevresel zihinsel ve duygusal bir değişim bütünü olan ergenlik dönemi bireyin "çocuk" olmaktan uzaklaşıp gerek davranışları gerekse fikirleriyle yetişkinliğe atılan ilk adımın öncesi olarak değerlendirilmektedir. Ergenlik döneminde yaşanılan arâf dönemi bireyin arada kalmışlığını gösterir. İlk zamanlarda başlayan bu arada kalmışlık bariz bir şekilde kendini göstermektedir. Statü olarak yeri tam belli olmayan ergen ne tam çocuktur ne de tam yetişkin. Yaşanılan bu arada kalmışlık kendini içsel çatışma olarak göstermektedir.

Ergenlikte Akran İlişkileri

Ergen bireylerin edindikleri arkadaşlıklar çoğunlukla fazla vakit geçirdikleri okul ortamında kurulur. Okul sonrasında ise yine bu yaşıtları ile zaman geçirirler. Akran ile ilişki kurmanın temel sebebi kendisine müdahale eden aile ortamından uzaklaşmak, kendisine yöneltilen yetişkin eleştirilerinden kaçmak ve geçirmiş olduğu psikolojik sıkıntıları kendi yaş grubu ile paylaşmak istemesidir. Ergenlik başlangıcında hem cins ile kurulan arkadaşlık yaygın iken ilerleyen zaman diliminde her iki cins ile de ilişki kurulmaktadır.

Ergenin sahip olduğu arkadaş çevresi onun sosyalleşmesinde cesaretli olmasında, iş birliği kurmasında, özgürce düşünmesinde ve toplumsal normlara uymasında etkili rol oynar. Akran arkadaşlıklarının olumlu etkileri olduğu gibi; sigara, alkol ve uyuşturucu gibi olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Akran grubuna yönelen ergenin en temel amacı yaşamış olduğu sorunlardan ve çevresel baskılardan kaçmak istemesidir. Kendisini akranlarına kabul ettirmek isteyen ergen tüm grup faaliyetlerine katılmaya çalışır. Ergende oluşan farklılaşma hissi, ergeni farklı farklı grupların bir katılanı olmaya yönlendirir. Bu çeşitliliğe girebilme eğilimi bireyde aile ve okul algısının olumsuz bir karşılık bulmasına sebep olabilir. Akran ilişkilerine yönelen bireylerin, akranlarından görmüş oldukları baskı ile ailevi ve akademik başarı anlamında zayıf kaldıkları görülmektedir (Türkiye'de Ergen Profili, 2008).

Anna Freud, ergenlerin fantastik nesnelere bağlanma arzusunun içinde bulundukları kaygı ile bağlantısı olduğunu düşünmektedir. Ebeveynlerden kademeli olarak kopmak yerine, libidolarını aniden ve tamamen ebeveynlerinden uzaklaştırırlar. Bu durum, ebeveynlerden çekilen yoğun enerjinin dışarıya, yani akranlara ani bir biçimde kaymasına yol açmaktadır. Burada farklı çözümler benimsemektedirler. Libido, bu yeni

figürlerin her yönüyle (kişisel, sosyal, kültürel) ebeveynlerle kurduğu ilişkilerdeki duygusal ihtiyaçlarının ikamesi olarak akran ilişkilerine büyük ölçüde önem vermektedir. Öte yandan, ergenin ebeveynlerine bağlanmasını farklı çevreye yansıtması, akran ilişkilerindeki lider arayışıyla kendisini gösterebilmektedir. Hatta bu yüzden, arkadaş grupları ve çeteler ön plana çıkmaktadır. Bu gibi sosyalleşme ihtiyaçlarının libidoyu ebeveynden çekerek daha işlevsel hale dönüştürme arzusundan ileri geldiği düşünülmektedir. Akranlarla hemcins veya karşı cinsten tutkulu yeni bağlar artış göstermektedir. Bu tipik çözümlerden hangisi seçilirse seçilsin, sonuç ergenin kendini "özgür" hissetmesini sağlar ve ebeveynlerden koparak yeni ve değerli bir bağımsızlık duygusu uyandırır (Freud, 1958).

Bu örneklerde libido tarafından yönlendirilen ergen, kendi içinde normallik çizgileri üzerinde olsa da değişimin aniliği, nesne seçiminde dikkatle gözlemlenen karşıtlık ve yeni ilişkilere yönelim tümüyle bir savunma olarak tanımlanabilir. Normal bir gelişim sürecinden çok, normal büyüme için çok aceleci bir tutum olarak değerlendirilmektedir. Öte yandan, libidinal yatırımın ebeveynlerden geri çekilmesi, savunma süreçlerinde belirleyici role sahiptir. Çocukluk çağındaki nesnelerin önemi azaldıktan sonra, pregenital ve genital dürtüler aynı derecede tehdit olarak algılanmamaya başlar. Sonuç olarak, suçluluk ve kaygı azalır ve ego daha hoşgörülü hale gelir. Eskiden bastırılmış cinsel ve saldırgan istekler su yüzüne çıkar ve harekete geçilir, eylemler daha geniş bir ortamda aile dışında gerçekleştirilir. Bu eyleme geçmenin zararsız mı, idealist mi yoksa asosyal mi, hatta suç içerikli mi olacağı, esasen ergenin nesne ilişkilerine bağlı olduğu düşünülebilir. Ergenlikle, akran ilişkilerinde genellikle liderin, ergen grubun veya çetenin idealleri, gönülden ve eleştirisiz olarak kabul edilebilmektedir (Freud, 1958). Bu görüşlerden yola çıkarak, ergenlik döneminde sanal ilişki kurmanın önemi açısından tutarlı bulguların elde edildiği anlaşılmaktadır.

Ergen uyumu ve kimlik gelişimi, ergenlik döneminde akran ilişkilerinin artan rolü ve daha sık, karmaşık akran etkileşimleri dahil olmak üzere sosyal ortamdaki önemli değişikliklerden büyük ölçüde etkilenmektedir. Sosyal Ağ Siteleri başta gelmek üzere teknoloji aracılığıyla gerçekleşen sosyal deneyimler hakkında hala çok az şey bilinmektedir. Çevrimiçi kişilerarası davranışların potansiyel varlığı da dahil olmak üzere, teknolojiye dayalı ergen sosyal deneyimlerini anlamak kritik öneme sahiptir.

Akran temasına ek olarak, yeni medyanın sağladığı akran etkileşimi türü, mevcut ergen nesline özgüdür. Facebook, MySpace, Twitter ve Instagram gibi sosyal medya uygulamaları bir dizi temel özelliğe sahiptir: kullanıcıyı temsil etmesi amaçlanan fotoğraflar, bağlantılar ve metin içeren kişisel bir "profil" oluşturmak, "Arkadaşlar" veya bir kişinin kendi ağına girmesine izin verdiği diğer kullanıcıların listesi ve bir kullanıcının profillerine ve fotoğraflarına, sosyal ağdaki diğer kişiler tarafından erişilebilmesi (Boyd, 2007). Bu özellikler, geleneksel akran ilişkilerinden farklı bir çevrimiçi sosyal dünya yaratmaktadır.

Ergenlikte Sosyal ve Duygusal Gelişim

En gelişmiş varlık olan insan, sadece biyolojik ve zihinsel kavramda düşünülen bir canlı olmayıp, aynı zamanda sosyal bir yaşama sahip varlıktır. Bu nedenle insanı insan yapan en önemli etken içinde bulundukları toplum ve bu topluma ait kültürdür. İnsan, toplum ve onun kültüründen etkilenirken, onlara da etki etmektedir. Bireyi toplumdan ve toplumun kültüründen ayrı düşünmek imkânsızdır. İnsanın algısında, yaşamında ve ortaya koyduğu kimliğinde kültürün izlerini görmek mümkündür. İnsan, kültürü en küçük topluluk olan ailede öğrenmeye başlar. Toplumsal normlar aile içinde öğrenilmeye başlanır, ergenlik döneminde kazandıkları soyut düşünme yeteneği ile de kuvvetlenir. Bu süreçte insan kendisinden de bir şeyler katarak kültürünü yapılandırır (Türkiye'de Ergen Profili, 2008).

Ergen bireylerde görülen en önemli gelişim ise özerkliktir. Bu dönemin başlarında özerkliğini çevresine ve kendisine ispatlamaya çalışan birey, ayrı olma hissi, sorumluluk yetisi ve tek başına karar verme gibi özellikler kazanır. Özerklik anlamında gelişimini ilerleten ergen ilerleyen süreçte kimliğin oturması ve kendi bilincinde olması gibi özelliklerini geliştirir (Selçuk, 2005: 27).

Psikososyal gelişimi beş ana dönem halinde açıklayan Erikson, ergenlik dönemini beşinci gelişim evresinde göstermiştir. “Kimlik Kazanmaya Karşı Rol Karmaşası” olarak adlandırdığı beşinci evre bize bu dönemde kimlik kazanımının önemini vurgulamaktadır. Buna göre kimlik kazanan ergenler hayatlarında başarılı olurken, kazanamayan bireylerin rol karmaşasına sahip olacağını göstermektedir.

Kimlik kazanma sürecinde, karşılarına çıkan sorulara cevap bulması gereken ergenler aynı zamanda da karşılaştıkları sorunlara çözüm üretmek mecburiyetindedirler. Bu evrede bulunan çözüm yolları ergenlerin hayatında krizlere neden olmakta ve onları

içsel çatışmaya veya oluşturulamayan kimliklere itmektedir. Bunun yanında karşılarına çıkan kriz ve yaşadıkları içsel çatışma ergende olumlu getiriler oluşturabilmektedir. Bu karmaşaya girmeyen bireyler sorunların çözümüne ve sonrasında yaşanacak dinginliğe ulaşamayacağı için olumlu düşünülmeyen bu çatışma ortamı, ergenlik döneminin olmazsa olmazıdır (Çuhadaroğlu, 2004: 145).

Bireyde psikososyal gelişimin tamamlanması ve pekiştirilmesi farklı çevre uyaranlarına, yaşanılan toplum yapısına ve coğrafi etkenlere doğrudan bağlıdır. Ergenlerin yaşamış oldukları iç çatışmanın çözümü ve bu süreçte karşılarına çıkan problemlere karşı oluşturdukları çözüm yeteneği içinde bulunulan toplumun kültürü ile doğrudan ve dolaylı biçimde ilişkilendirilebilir. Kültürün bir parçası halinde olan diğer bireylerin ergenlerden beklentileri ve onlara yüklemiş oldukları sosyal sorumluluklar toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Bu kapsamda ergeni anlamaya çalışmanın bilimsel yönleri araştırılırken toplumsal yapı ve kültürel etkenler de mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Zira iki farklı mahallede bile farklı gelişimlere sahip olan ergen yapısı; iller, ülkeler bazında daha da karmaşık hale gelebilmektedir (Çuhadaroğlu, 2004: 145). .

Ergenlik dönemi bireyleri bedenlerinde oluşan hızlı değişimler gibi duygu dünyalarında da hızlı ve karmaşık değişimlere açıktırlar. İnanma ve bağlanma eğilimleri yüksek olan ergenler aynı zamanda kolay sevme ve kopma davranışında bulunurlar. Hayal ettikleri şey ise biran önce yetişkin olma ve bu arada kalmışlıktan uzaklaşmaktır. Bir yetişkin gibi düşünebileceğine inanan ergenler, kendilerini bir yetişkin gibi hissetmektedir. Kendi dünyalarında yetişkin olan ancak çevresi tarafından bu hissi kabul edilmeyen ergenler huzursuz olur. Yaşadıkları bu duygu karmaşası onların toplumdan ve aileden bekledikleri kabul edilme ve saygınlık duyma hissi ile daha da artar. Giyim kuşamdan, konuşmalarına, dışarda geçireceği süreden, arkadaşlıklarına kadar kendisine karışan aileye karşı cephe alabilmektedirler.

Ruhsal zorlanmaya sebep olabilecek aşırı sorumluluk yükleme, baskı ve karşısına konulan engeller, ergen bireyin davranışlarında bozukluk oluşmasına neden olmaktadır.

2.1.6. Ergenlerde Romantik İlişkiler

Ergenliğin başlarında hemcins arkadaşlar özel arkadaş olmaya devam eder ancak karşı cinsiyetteki arkadaş aramaları artar böylelikle romantik ilişkiler başlamış olur. Ergenlik, yaşıt arkadaşa olan duyarlılığın fazlalaştığı bir evredir. Özellikle bireylerin romantik ilişkilerinde bu duyarlılık daha fazladır (Furman, Brown ve Feiring, 1999: 48).

Gençlikte yaşanan iç çatışmalar gereği; gence, bireyin yoğun yaşadığı heyecanı yakın biri ile paylaşma isteği doğurur.

Ergen bireylerin birbirleri olan ikili ilişkileri "flört etme" (flirting) veya "çıkma" (dating) sözcükleri ile karşılanır. İki kişinin birbirine karşı duydukları cinsel çekimi temel alan flört, bireyler arasındaki iletişimi, duygu paylaşımını, cinsel deneyimleri ve erişkinlik evresindeki yakınlaşmayı anlatır. Flört evresinde kazanılan cinsel deneyimler, toplum arasında önemli bir yere sahip toplumsal ve fizyolojik gelişimleri etkilemektedir. "Flört" sözcüğü karşısında bulunan kişiyle göz kontağını, öpüşme ve karşı tarafla ilgilendiğini gösteren fizyolojik teması da ifade etmektedir (Hendrick, 1994; akt., Larson, Clore ve Wood, 1999: 81).

"Çıkma" ifadesi ise, daha çok yakın çevre, aile ve arkadaşlarca bilinen bir ilişkiyi ifade eder. Bu kavramın temelinde ilişkiyi gizleme olmayıp, yapılan bütün etkinliklerin açıkça anlatıldığı romantik bir münasebet vardır. "Çıkma" eylemi birey için, başta sosyalleşme olmak üzere, statü kazanma, eğlence ve flört eylemlerine erişmeyi ifade eder (Furman, Brown ve Feiring, 1999). Ergen bireyler ise çıkma eylemini, genellikle cinsel birliktelik, dostluk ve mahrem ilişki için kullanmaktadır.

Ergenlerin boş zamanlarında yaptıkları sohbetlerin temelinde romantiklik yatmaktadır. Romantizm, ergen bireyler için en önemli duygu olarak karşımıza çıkmaktadır. Genç kızlarda ve genç erkeklerde yaşanılan duyguların en yoğunu genellikle cinsel ilişki ve karşı cinse dair hayal kurmaya dairdir. Ergen bireylerin hayatında okuldan, aileden ve arkadaşlıktan daha fazla öneme sahip olan bu konu, bireyin en fazla strese girdiği konu olmaktadır. Mutlu olmak ya da mutsuz olup strese girmek ergenin yaşadığı bu romantik ilişkinin sonucuna bağlı olmaktadır.

Romantizm anlamında erkek ve kadınlar arasında bazı farklar olabilmektedir. Arkadaş edinme becerisi konusunda daha gelişmiş olan kızlar hem kendi cinsleri ile hem de karşı cins ile daha hızlı bir arkadaşlık ağı kurup, romantik ilişki yaşama konusunda daha erkenci olmaktadır. Kızların ergenliğe erkelerden daha önce girmeleri romantik ilişkiye erken başlamalarında etkili olmakla birlikte; kendine saygı, akademik başarı ve anne babadan ayrılma yaşı etki edebilmektedir. Erkek ve kızların romantik ilişkiden beklentileri temelde aynı olmasına rağmen farklı özellikler gösterebilmektedir. Kızların

ilişkiden bekledikleri destek ve yakınlık gibi duygusal beklentiler iken erkekler fiziksel çekiciliğe odaklanmaktadır.

İnternet kullanımının en temel nedeni sanal iletişim kurmaktır. İnternet ortamının sağlamış olduğu özgür davranma ve bilinmezlik kavramları sosyal iletişim kurmak isteyen ergenler için ilgi uyandıran bir ortamın oluşmasına neden olmuştur. Ergenlere bağımsız bir ortam sağlayan internet, onlar için yeni fırsatlar sunmakta, siyasi ve politik düşüncelerini rahatça ifade etme imkânı sunmaktadır. Her ne kadar birçok genç tarafından tercih edilse de bu sanal ortamda kurulan bağlar sağlam olmamakta, gerçek hayatta kurulan bağın yerini tutmamaktadır. Ergenlerde yaşanan bu yoğun ve bilinçsiz sosyal medya kullanımı onları olumsuz yönde etkilemekte, yaşanan bu gerçek dışı arkadaşlıklara saplanabilmektedirler. Bu bilinçsizliğin etkilerini hisseden ergenler eğitim alanında performans düşüklüğü, aile ve arkadaşlarla olan bağın azalması ve sosyal aktivitelerden uzaklaşma gibi olumsuzluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Sanal dünyanın renkli dünyasına kendini kaptıran ergen bireyler dış dünyadan uzaklaşmakta, bu yalancı ortamı yaşamının merkezi haline getirmektedir.

Sanal ortamda kurulan ilişki, yüz yüze gelmeden, fiziksel ve bedensel temas olmadan kurulan ilişki olarak nitelendirmek daha doğru olur. Sanal ortamlarda yaşanan ilişkiler birincil veya ikincil ilişki olarak adlandırılmaktadır. Bireyin sadece sanal ortamda yaşanan bir ilişkisi var ise birincil romantik ilişki, hem gerçek hayatta hem de sanal alemde bir ilişkisi var ise ikincil romantik ilişki denmektedir. Sanal ortamda ikincil ilişkisi olan kişilerin gelecekteki yaşantıları için yüksek beklentileri olduğu; birincil romantik ilişkisi olan kişilerin ise düşük beklentileri olduğu görülmüştür (Cummings, Butler ve Kraut, 2002: 72).

Yüz yüze olan romantik ilişkiler ile sanal ortamlarda yaşanan romantik ilişkilerin karşılaştırılması dikkat çekmektedir. Yüz yüze geliştirilen ilişkilerde fiziksel çekicilik ve davranış benzerlikleri etkileşim için önemli olmaktadır. Ancak sanal ilişkiler, bireylerin başlatmış olduğu kaprisli tavırlarını sohbet siteleri ve sohbet odalarında bulduğu kişilere aktarmasıyla başlar. Sosyal romantik ilişki fiziksel özellikleri ve davranış benzerliklerini sınırlamaktadır. Oluşturulan sahte profillerle ve fotoğraflarla karşı tarafı beğenme, beğendikten sonra yakınlaşma olabilmektedir. Burada birey hayalinde kurgulamış olduğu karşı cinse ait özellikleri gördüğü zaman ilişki için ilk adım atılmış olmaktadır. Sanal ortamda kurulan ilişkilerde tarafların belli bir mekan ya da belli bir zamanda olmalarına

gerek duyulmamaktadır. Karşı tarafa yazı ile yapılan bu ilk iletişim kurma atağı yüz yüze iletişimde gerekli olan fiziki görünümü ortadan kaldırabilmektedir (Özen & Sarıcı, 2010: 151).

Beliren Erişkinlik

Arnett (2004), beliren erişkinlik dönemini "günümüz gençleri için yetişkinliğe giden uzun bir yol" olarak tanımlamıştır. Bu uzun süreli geçiş, uygun bir yaşam standardına ulaşmayı sağlayabilecek aşamaları içermektedir (Furstenberg, Kennedy, McLoyd, Rumbaut ve Settersten, 2004). Üniversiteye gitmek, genellikle liseden sonra bireyler gençlik yıllarından 20'li yaşlarına geçerken gerçekleşir. Bu eğilimler, birçok gencin yetişkinliğe doğru izlediği uzun yola katkıda bulunmaktadır. Beliren yetişkinliğin yapısı, erişkinlik dönemini ve gelecekteki sorumlulukları anlamak için bir çerçeve olarak nitelendirilmektedir. Beliren erişkinlik, 18-25 arası döneme vurgu yapar ve onlu yaşların sonlarından 20'li yaşlara kadar uzanan bir gelişim dönemi olarak tanımlanmaktadır (Arnett, 2007).

Bununla birlikte, beliren erişkinlik literatürünün çoğu, 20'li yaşların sonundaki bireyleri de kapsamaktadır (Arnett, Ramos ve Jensen, 2001). Bu zaman periyodu, gelişimsel çerçeveler içinde tutarlı bir şekilde gömülü olan kavramlar olan kendini keşfetme, gelecekteki fırsatlar hakkında düşünme ve aşk, çalışma ve dünya görüşleri alanlarında (sürekli gelişim ile karakterizedir Arnett, 2000a). Örneğin Erikson (1950), ergenliğin sonlarından başlayıp erişkinlik yıllarına kadar uzanırken, bireylerin bir kimlik krizi ve ardından başkalarıyla yakınlık kurma ihtiyacı ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmiştir. Kimlik gelişimi açısından bireyler yoğun bir şekilde kim olduklarını, başkalarına nasıl göründüklerini düşünürler ve kimlik çözümüne ulaşmak veya kimlik karmaşası halinde kalmak adına gelecek hakkında kararlar almaya başlarlar. Bu aşamayı, insanların ya önemli diğerleriyle yakın bağlar kurduğu ya da yalnız kaldığı ilişki sorunları izlemektedir (Erikson, 1950). Marcia (1966), iki kimlik statüsünden birine (yani kimlik çözülmesi veya kimlik karmaşası) düşmek yerine, bireylerin bir dizi kimlik sonucuyla karşı karşıya kaldıklarını öne sürdü. Bu doğrultuda, kişilerin eriştiği kimlik statüsü, bir bireyin meslek, din ve siyaset dahil olmak üzere yaşamın belirli alanlarındaki kimlik ideallerine bağlılığına ve deneyim düzeyine bağlıdır (Marcia, 1966).

Kimlik keşfi ve ergenlik döneminin sonlarından erişkinlik yıllarına kadar sürse de, beliren yetişkinlerin hem ergenlerden hem de yetişkinlerden farklı biyolojik, sosyal ve bilişsel süreçlerden geçtiği düşünülmektedir (Tanner ve Arnett, 2009). Örneğin, ergenler küçük olarak kabul edilirler ve oy verme ve askerlik gibi çeşitli sivil faaliyetlere katılamazlar (Arnett, 2004). Bunun aksine, beliren yetişkinler tipik olarak tam üreme olgunluğuna erişmiş ve bilişsel olarak daha ilerlemiştir. Spesifik olarak, strateji oluşturma, problem çözme ve muhakeme gibi üst düzey bilişsel görevleri daha etkili bir şekilde ele alırlar ve ergenlere kıyasla genellikle daha yüksek bilişsel performans ve işlevsellik sergilerler (Tanner ve Arnett, 2009). Kişilik farklılıkları da beliren ve tam yetişkinleri birbirinden ayırmaktadır. Örneğin, Roberts, Walton ve Viechtbauer (2006), sosyallik, olumlu duygulanım ve girişkenlik gibi özelliklerle ilişkili sosyal canlılığın ve açıklığın yaşla birlikte azaldığını belirtmiştir.

Beliren yetişkinler, erişkinlik kavramları (yani bir yetişkin statüsüne ulaşmak için gerekli görülen kriterler) açısından diğer gelişim aşamalarından oldukça farklıdır. Genel olarak, beliren yetişkinler, bir yetişkin statüsüne ulaşmak için en önemli kriter olarak "soyut, kademeli, psikolojik ve bireysel terimleri" (Arnett, 1997) algılama eğilimindedir. Özellikle, beliren yetişkinler yetişkinliğe ulaşmak için kendi eylemlerinin sorumluluğunu kabul etmek, kişisel inançlar ve değerler hakkında ebeveynlerden ve önemli diğerlerinden bağımsız kararlar vermek ve ebeveynlerle eşit yetişkinler olarak bir ilişki kurmak gerektiğini düşünmektedir (Arnett, 1997). Farklı gelişim aşamalarındaki bireyler genel olarak bu bireysel özelliklerin yetişkinliğe ulaşmak için gerekli olduğu konusunda hemfikir olsalar da araştırmalar, 30-55 yaş arası genç ve orta yaştaki yetişkinlerin (Arnett, 2001) ve beliren yetişkinlerin ebeveynlerinin ayrıca yetişkinliğe ulaşmak için normlara uymayı göz önünde bulundurmak gerektiğini düşündüklerini ileri sürmüştür (Nelson ve ark., 2007).

Araştırmalar, erişkinlik kavramlarının beliren erişkinlik döneminin kültürler arası farklılık gösterdiğini ileri sürmektedir. Literatür incelendiğinde, Arnett (1998) erişkinlik anlayışlarının kültüre göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için kültürler arası bir karşılaştırma yapmıştır. Amerikalıların yetişkinliğe ulaşmak için gerekli olan bireysel kriterleriyle geleneksel ve sanayileşmiş toplumlarda yaşayan kişilerin yanıtlarında farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bulgular, evlilik ve bazı karakter niteliklerinin beliren

yetişkin bireyler için en büyük öneme sahip olduğunu göstermiştir (Arnett, 1998). Ayrıca, 18 ile 25 yaşları arasındaki Çinli üniversite öğrencileri, hem bireyci (yani kişinin eylemlerinin sorumluluğunu kabul etme, duyguları kontrol etme ve finansal bağımsızlığa ulaşma) hem de kolektivist özellikleri (yani, daha az öz-yönelimli olma, başkalarına daha fazla ilgi gösterme, ebeveynlere karşı sorumlu olmak) yetişkinliğe ulaşmak için gerekli özellikler olduğunu bildirmişlerdir (Nelson, Badger ve Wu, 2004).

Nelson ve arkadaşları (2004), Amerika Birleşik Devletleri gibi Batı kültürlerindeki bireylerin özelliklerini benzer görünürken, birçok bulgu Çin'de beliren erişkinlik sürecinin farklı olduğunu öne sürmektedir ve ayrıca ortaya çıkan yetişkinliğin kültürler arası değiştiğini vurgulamıştır. Sanayileşmiş toplumlar diğerleriyle karşılaştırıldığında, sonuçlar, kişinin kendi sorumluluğunu üstlenmesi, inançlar ve değerleri hakkında kişisel kararlar vermesi ile bağlantılı olarak, Arjantinli gençlerin bir çocuğa bakma, duygular üzerinde kontrol uygulama ve başkalarına saygı gösterme konularında yeterli olduğu gözlenmiştir (Facio & Micocci, 2003). Bu özellikler, beliren yetişkin bireyler için, bir yetişkin olarak kabul edilmek kadar önemlidir.

Sanayileşmiş ülkelerdeki gençlerin çoğu için, 10'lu yaşların sonlarından yirmili yıllara kadar geçen yıllar, köklü bir değişim dönemidir. Bu süre zarfında birçok genç, yetişkin hayatlarının geri kalanında gelirlerinin ve mesleki başarılarının temelini oluşturacak eğitim ve öğretim düzeyine erişmektedir (Chisholm & Hurrelmann, 1995). Pek çok insan için aşk, çalışma ve dünya görüşlerinde çeşitli bakış açıları elde edildiği için sık sık değişimler ve geçişler gözlenmektedir (Erikson, 1968; Rindfuss, 1991). Bu dönemin sonunda yani yirmili yaşların sonunda, çoğu insan kalıcı sonuçları olacak hayati seçimler yaparlar. Yetişkinler daha sonra hayatlarındaki en önemli olayları düşündüklerinde, çoğu zaman bu dönemde meydana gelen olayların büyük ölçüde rolü olduğunu belirtirler (Martin ve Smyer, 1990), Son 50 yılda, ergenliğin sonlarında ve erişkinliğin erken yaşlarda meydana gelen kapsamlı demografik değişimlerin gerçekleştiği gözlenmiştir. Bu doğrultuda, yirmili yıllar sadece yetişkin rollerine kısa bir geçiş dönemi değil, olası yaşam yönlerinin değişimi ve keşfi ile karakterize, yaşam akışının farklı bir dönemi olarak nitelendirilmektedir. 1970'te Amerika Birleşik Devletleri'nde ortalama evlilik yaşı kadınlar için 21 ve erkekler için 23 iken, 1996'da kadınlar için 25'e, erkekler için 27'ye yükselmiştir. Kadınlarda ilk kez doğum yapma

yaşındaki değişimde de benzer bir değişim söz konusu olmuştur (Arnett ve Taber, 1994). Diğer sanayileşmiş ülkelerde de benzer değişiklikler meydana gelmiştir (Chisholm & Hurrelmann, 1995; Noble, Cover ve Yanagishita, 1996). Geçtiğimiz 50 yıldaki bu değişimler, sanayileşmiş toplumlardaki genç bireyler için onlu yaşların sonlarında ve yirmili yılların başlarında gelişimin doğasını değiştirmiştir. Evlilik ve ebeveynlik çoğu insan için yirmili yaşların ortalarına veya yirmili yaşların sonlarına kadar gerçekleşmeyen aşamalar olup, artık onlu yaşların sonları ve yirmili yaşların başlarının uzun vadeli yetişkin rollerine girme açısından hala bir değişim ve keşif dönemi olarak tanımlanmaktadır (Arnett, 1998; Rindfuss, 1991).

Beliren Yetişkinlik Döneminin Beş Temel Özelliği

Ortaya çıkan erişkinlik beş tanımlayıcı boyutu kapsar: kimlik arayışı, istikrarsızlık, kendine odaklanma, arada kalmışlık ve sonsuz olanaklara sahip olmaktır. Bunlar arasında, araştırmaların çoğu, gençlerin ergenlik ve erişkinlik durumları arasında hissettikleri duygularla ilgili olan, arada kalmışlık hissine odaklanmıştır (Arnett, 2001). Birçoğu kendilerini köken ailelerinin dışında görmeye başlayan ergenler ve beliren erişkinler yine de maddi ve duygusal destek gibi belirli kaynaklar için ebeveynlerine bağımlı olabilmektedir (Padilla-Walker, 2012). Genel olarak, 20'li yaşların sonlarından 20'li yaşların ortalarına kadar olan çoğu birey, ergen ve yetişkin statüleri arasında kalmış gibi hissetmektedir (Sirsch ve ark., 2009). Bununla birlikte, bazı araştırmalar, çalışanların, üniversitedeki öğrencilerine kıyasla kendilerini daha fazla yetişkin olarak algıladığına ilişkin sonuçları yansıtmıştır (Arnett, 1997). Dahası, araştırmalar (Nelson ve ark., 2004) Arjantin'deki (Facio ve Micocci, 2003) ve Çin'deki (Nelson ve ark., 2004) gençlerin çoğunluğu ile kültürler arası farklılıklar tespit etmiş ve farklı kültürlerde gençlerin bu dönemde kendini arada hissetmekten daha çok yetişkin olarak algıladığı görülmüştür. Beliren erişkinlik, arada hissetmenin yanı sıra, daha az çalışılan ve yukarıda da belirtilen dört farklı boyut daha içermektedir.

Beliren erişkinlik aynı zamanda gençlerin, özellikle aşk, iş ve dünya görüşleri ile ilgili olarak geleceklerini düşünmek ve keşfetmek için zaman harcadıkları bir kimlik arayışı dönemidir (Arnett, 2000a). Bunu yaparken kendileri hakkında daha çok şey öğrenirler ve gelecekteki hedef ve beklentileri gözden geçirirler (Arnett, 2004). Beliren yetişkinler, kendi ailelerinin dışında bağımsızlıklarını sergileme eğilimindedirler. Ortaya

çıkan bağımsızlık, bireylerin kendileri için daha fazla karar aldıkça daha fazla kendine odaklandığı durumları beraberinde getirir. Evlilik ve ebeveynlik gibi geleneksel yetişkin rollerini erteleyebilenlere tanınan bu kendine odaklanma dönemi, bireyin kimliğinin daha da gelişmesine izin veren sağlıklı bir geçiş dönemi olarak tanımlanmaktadır (Arnett, 2004). Bağımsızlık duygusu, aynı zamanda, beliren yetişkinlerin, Arnett'in (2004) olasılıklar çağı olarak adlandırdığı, gelecekteki durumlarını düşünmek için fazlasıyla zaman harcamasına sebep olur. Genç bireyler kendileri için daha fazla karar vermeye başlarlar, bu da gelecek yıllara zemin hazırlamaktadır. Gelecekteki olasılıkları düşünürken, beliren yetişkinlerin, bu dönemi bir istikrarsızlık dönemi olarak nitelendirmektedir. Bu yüzden gelecekteki hedeflerine ulaşmak için stratejilerini ve planlarını gözden geçirmeleri gerekebilir. Arnett (2004), hedefleri için bir yol ararken "bu değişim ve keşiflerinin doğal olduğunu belirtmiştir. Bu dönemdeki en yaygın istikrarsızlık türleri, okul, iş ve yaşanılan yerdeki değişiklikler etrafında dönmektedir.

Eğitim durumu ile ilgili olarak, araştırmalar üniversiteye gidenler ile okumayanlar arasında farklılıklar olduğunu göstermiştir. Yetişkin statüsüne ilişkin algılanan nitelikler ve bunların genel olarak eğitim durumuna göre nasıl farklılaşabilecekleri ile ilgili değerlendirmeler, genel olarak üniversiteye gitmeyen gencin kendilerini üniversiteye eden akranlarından daha yetişkin hissettiği ileri sürülmektedir (Hendry & Kloep, 2010).

Geç Ergen ve Beliren Erişkinlikte COVID-19 ve Internet Kullanımı

Ülkeler, COVID-19'un yayılmasını engellemek için karantina uygulamadan önce bile, araştırmalar ergenler arasında sosyal medya ve internetin yüksek oranda kullanıldığını bildirmiştir (Kircaburun ve Griffiths, 2018). Bu durum bir kaçış biçimi ve düşük ruh hali ve zor düşüncelerle başa çıkmak için internet kullanımına yönelimin söz konusu olduğunu göstermektedir (Király ve ark., 2020). Kaçış, tatmin edici olmayan yaşam koşullarından kaçarak stresle başa çıkmayı amaçlayan kaçınmacı başa çıkma biçimini ifade etmektedir (Henning ve Voderer, 2001). Yapılan araştırmalar Instagram gibi sosyal medya platformlarını bir kaçış biçimi olarak tercih edildiğini ve özellikle ergen ve beliren erişkinler tarafından yaygın olarak kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca son araştırmalar, cep telefonsuz kalma korkusu olarak anılan Türk gençlerinde nomofobide bir artış olduğunu göstermiştir (Yıldız-Durak, 2019). İngiltere'de akıllı

telefon aşırı kullanımının bir sonucu olarak artan anksiyete bozukluklarının yaygınlaştığı ileri sürülmüştür. Gao ve meslektaşları (2017), kaçışın sosyal medya bağımlılığı ile bağlantılı olduğunu bildirmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD), sosyal medya, oyun ve TV kullanımında bir artışın söz konusu olduğu ifade edilmiştir (Wiederhold, 2020).

Tüm dünyada internet erişiminin erişilebilirliği ve kolaylığı birçok sağlık sorunuyla ilişkilendirilmiş ve özellikle teknolojiyi etkin bir biçimde kullanan yaş grupları olan geç erken ve beliren erişkinler için risk faktörü haline gelmiştir. İnternetin patolojik kullanımı veya internet bağımlılığının uyku kalitesini etkilediği ve internete bağımlılığın uyku yoksunluğu ile önemli ölçüde ilişkili olduğu gösterilmiştir (Xanidis ve Brignell, 2016). Özellikle, sosyal medya bağımlılığı ve oyun bağımlılığının uykusuzluk ve anksiyete, depresyon ve stres gibi duygusal problemlerle bağlantılı olduğu görülmektedir (Wong ve ark., 2020).

Anksiyete ve depresyon sürekli olarak internet bağımlılığıyla bağlantılıdır, örneğin ergenlerde ve beliren erişkinlerde internet bağımlılığı sosyal kaygı ve depresyonu, aynı zamanda düşük benlik saygısını da yordamaktadır (Tian, Qin, Cao ve Gao, 2020). Ergenlerde ve beliren erişkinlerde bu sağlıksız internet kullanımının zamanla yalnızlığı artırdığı gösterilmiştir (Yao ve Zhong, 2014). Yao ve Zhong (2014) internet bağımlılığının yalnızlığı, sosyal kaygıyı ve depresyonu gideren bir mekanizma olduğunu ve bu sayede patolojik internet kullanımının depresyon sonucu ortaya çıktığını iddia etmektedir. Bu durum, yalnızlık ve sosyal medyanın üniversite öğrencilerde internet bağımlılığını yordadığını ileri süren çalışmayla desteklenmiştir (Singh ve ark., 2020). Benzer şekilde üniversite öğrencileri arasında yalnızlık, depresyon, anksiyete ve stres, internet bağımlılığı ile önemli ölçüde ilişkilendirilmiştir (Ostovar ve ark., 2016). Dahası, İtalya ve ABD'deki ergenler arasında yapılan yeni bir araştırma, internet bağımlılığının düşük benlik saygısı ve yaşam doyumu ile önemli ölçüde ilişkili olduğunu göstermiştir (Błachnio ve ark., 2019).

Özellikle yeni medyanın günümüz gençlerine sağlanan akran etkileşiminin hem sıklığı hem de türleri üzerinde devrim yaratan bir etkisi olmuştur. Teknolojinin modern ergenlerin yaşamlarında her yerde bulunması, son yıllarda ergen sosyal dünyasını dönüştürmesi sebebiyle büyük bir odak noktası haline gelmiştir. Ortalama bir genç artık

günde yaklaşık 7 saatini elektronik medyaya bağlı olarak geçirmektedir (Rideout, Foehr ve Roberts, 2010). Ergenlerin en az %78'inin cep telefonu ve bunların en az yarısı akıllı telefonu bulunmaktadır (Madden ve ark., 2013). Akran temasının zaten arttığı bir gelişimsel dönemde ergenlere artık akranlarıyla neredeyse sürekli iletişim sağlanır ve bu, akran gruplarının gelişimde oynadığı rolün önemini gerçekten artırabilecek bir deneyimdir (Uhls ve ark., 2011).

İnternet Kavramı

İnsanlık tarihinde iletişim kanalı olarak kullanılan birçok yöntem bulunmaktadır. Bu iletişim yöntemleri arasında yüz yüze bulunmayı gerektirmeyen ve topluluk halinde iletişime olanak tanıyan yöntemlerde bulunmaktadır. İnternet, televizyon, radyo, gazete ve dergi topluluğa hitap eden iletişim kanalı olarak kabul edilebilir.

Topluluğa hitap eden en kapsamlı ve geniş iletişim kanalı ise internettir. İnternet kapsamı açısından düşünüldüğünde diğer bütün iletişim kanallarını bünyesinde bulundurmaktadır. Bugün, internet ağında hemen hemen bütün radyo, televizyon, gazete kanallarına ulaşmak mümkündür. İnternetin, insanlar tarafından en fazla tercih edilmesinin sebebi kapsamlı olmasının yanında hızlı ve basit olarak ulaşılmasıdır (Yıldırım, 2014: 53).

En kapsamlı iletişim kanalı olan internet bu özelliği ile dünya üzerindeki milyarlarca insanın temasını sağlayan ve dünyanın tüm bilgiye aynı anda ulaşabilmesinin önünü açan bir teknoloji atağıdır. Gelişimini diğer iletişim kanallarına göre daha kısa zamanda ve çabuk tamamlayan internet, insan hayatının birçok alanında yerini almış; zaman kavramının kıymetini daha da arttırmıştır. Alışverişten bankacılık işlemlerine, iş hayatından eğitime, birçok alanda insana kolaylıklar sunmuştur. Hayatımızın her alanında yer alan internet, insanlar için vazgeçilmez bir yaşam biçimi haline gelmiş; temel ihtiyaçlardan sonra insanın gereksinimleri arasında ilk sırayı almıştır.

İnternetin Tarihsel Gelişimi

Türkiye'nin internetle tanışması, ilk olarak 1987 senesinde Ege Üniversitesinde kurulan Türkiye Üniversitesi ve Araştırma Kurumları Ağı sayesinde olmuştur (Karaduman, 2003: 146). Orta Doğu Teknik Üniversitesi ile Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurulu arasında 1993 yılında yapılan işbirliği anlaşmasıyla TR-NET adlı bir proje geliştirilmiştir. Bu anlaşma vasıtasıyla Ankara-Washington hattında

kurulan kiralık internet bağlantısıyla internet kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır. Ege Üniversitesinin 1994 yılında ilk olarak bu ağa katılmasının ardından, Bilkent Üniversitesi 1995, Boğaziçi ve İstanbul Teknik Üniversiteleri 1996 yılında internetle tanışmış olmuştur (Alaçam, 2012: 24).

Yaklaşık 23 yıldır ülkemizde bulunan internet, insanlara sağladığı özgür olma hissi, insanların özgürce paylaşım yapabilmesi ve iletişim kurabilmesi gibi özellikleriyle insanları kendine bağlamıştır. İnternetin sağlamış olduğu bu özgürlük sayesinde, insanlar karşı taraftaki diğer internet kullanıcılarına kendilerini olandan farklı gösterebilmiş; sanal ortamda kurulan kimliklerle kendilerini tanıtmışlardır (Güzel, 2006: 74).

Hızlı gelişen internet, tüm dünyanın kullandığı bir iletişim aracı şekline gelmiştir. Bu kapsamlı etkileşim sayesinde farklı farklı kültürler birbirine etki etmeye başlamış, kültürler arası sınırlar yavaş yavaş kaybolmuştur. Sürekli genişleyen internet aynı zamanda uçsuz bucaksız bir kütüphane, sınırları belli olmayan bir sosyal ortam ve büyüklüğü ölçülemeyen bir ticaret merkezi olarak karşımıza çıkmıştır (Karaçor, 2009: 128). Hayatın her alanında kullanılan internet sayesinde cevabını bulamayacağımız sorunun olmadığı, sosyal arkadaşlıklar kurup devam ettirebileceğimiz ve ticaret hayatını geliştirebileceğimiz bir dünya bizleri beklemektedir.

İnternetin Kullanım Amaçları ve Etkileri

Günümüzde, bir lüks olarak değerlendirilmeyen internet mecburi bir ihtiyaç haline gelmiştir. Hemen hemen her yaş grubu ile sosyal ve ekonomik hayat standartları farklı insanların kullandığı bir iletişim kanalı haline dönüşmüştür. Globalleşen dünyaya uyum sağlama açısından internet önemli bir yere sahiptir. Başlangıçlarda çok pahalı olan ve internet erişimini sağlayan bilgisayar, internet sağlayıcıları ve cep telefonu gibi aletler, ilerleyen teknoloji ve dünyayı etkisi altına alan rekabet piyasası sayesinde yaygınlaşmış; her kesimden insanın alabileceği modellerle kullanımına sunulmuştur.

Global Digital (2019) verilerine göre Türkiye'de yaşayan bireylerin %67'si internet kullanıcısıdır. Bunların %63'ü sosyal medya kullanıcısı, %54'ü ise mobil sosyal kullanıcıdır. İnternet kullanıcılarının %84'ü her gün kişisel nedenlerle internete girmektedirler ve %51'i işlerini mümkün olduğunca dijital olarak yürütmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Kullanıcılar günlük ortalama iki saat 48 dakikalarını sosyal medya sitelerinde, ortalama iki saat 44 dakikalarını ise video izleyerek geçirmektedirler.

En fazla kullanılan site %55 oranla Youtube'dur, bunu Facebook (%53), Whatsapp (%50), Instagram (%46) izlemektedir. İnternet kullanıcılarının %70'i gelişen teknolojinin risk oluşturmaktan ziyade yeni fırsatlar sunduğunu belirtmişlerdir (Global Digital, 2019). Benzer şekilde TÜİK (2018) verilerine göre de Türkiye'de internet kullanan birey oranı 2017 yılında %66.8 iken 2018 yılında %72.9'a yükselmiştir.

İnternet alanındaki gelişmelerin hızlanmaya başladığı 90'lar ve günümüzü de içine alan zaman dilimi "İnternet Nesli" olarak tanımlanmaktadır. Z kuşağı şeklinde de adlandırılan bu nesil, içine kapanık ve birebir iletişimden rahatsızlık duymaktadır (Ögel, 2012: 29). Z kuşağının internet ortamına daha çok yönelmesinin sebebi, yüz yüze iletişimden duydukları bu rahatsızlık ve sanal ortamda hissettikleri özgür olma duygusudur. Sanal ortamda kuvvetli bir iletişime sahip bu nesil iletişim kurma becerisini en üst seviyeye çıkarabilmektedir.

Sosyal iletişim anlamında zayıf olan bireylerin sanal kimlikler sayesinde başka insanlarla sohbet edebilmesi internet kullanımının artmasında etkili olmuştur. Sosyal çevrede özgüven sıkıntısı yaşayan insanlar yalnız kaldığı için internet kanalında daha fazla arkadaşlık kurmak istemektedir. Etkileşim süresini ve sürecini elinde tutan kişi yönlendirebildiği sanal ortam ilişkilerini daha çok tercih etmektedir (Joinson & Mckenna, 2007: 181).

Kültürler arası etkileşim sayesinde, internetin toplumu ve bireyleri yeni düşüncelere, yeni duygulara ve yeni yaşam şekillerine ittiği söylenebilir. Zamanda ve mekânda ortaya çıkan yeni algılar insanlar arası yeni ilişkilerin doğmasına hatta yeni bir iletişim dilinin oluşmasına sebep olduğu bir gerçektir. Yüz yüze iletişimi minimum seviyeye indiren internet, verilecek mesajların, duyguların ve tepkilerin ifade edilebilmesi için yöntemlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yeni bir dilin oluştuğunu gösteren bu durumlar, konuşmanın yanında işarete dayalı yeni ifadelerin oluştuğunu göstermektedir (Doruk, 2007: 41).

Ergenlik döneminde bireylerde oluşan her iki cins ile kurulmak istenen arkadaşlık ilişkileri ile bir gruba ait olma hissi, ergenlerin internet kullanımını arttırmıştır. Ucuz olmanın yanında, süre tahdidi bulunmayan ve aynı anda birçok kişi ve grupla iletişim imkânı sağlayan internete olan ilgi her geçen gün gelişmektedir. Sanal ortamda yapılabilen farklı gruplara ait olma ve birçok kişiyle tanışma aktiviteleri, ergen bireyin kendini kanıtlamasında tercih ettiği kanalın internet olmasında etkili olmuştur.

Sosyal Medya

İnsan hayatında önemli bir yere sahip olan sosyal medya ihtiyacı, kullanıcı sayısında ciddi oranda bir artış olduğunu göstermiştir. Dünya geneline bakıldığında her 10 kişiden dördünün internet kullanıcısı olduğu ve bu artışın dünya nüfusu ile aynı oranda artış gösterdiği gözlemlenmektedir. İnternete erişimin artması ile sosyal medya kullanıcılarının artış hızı arasında doğru bir orantı bulunmaktadır (Başerer, 2014: 33).

Sosyal medya, hemen hemen her yaş grubundan insanın kullandığı, oluşturdukları profil ile diğer insanlara ulaşmaya çalışan bireylerin kullandığı internet tabanlı bir platform olarak tanımlamak mümkündür. Bu platformda insanların birbirleriyle iletişim kurma yolu düşünce, iş, tecrübe, mesaj ve görüntü paylaşmaktır (Özen, 2012: 27).

Sosyal medyanın en önemli özelliklerinden birisi de çoklu etkileşime dayalı bir ortam olmasıdır. Sosyalleşmeye katkısı olduğu göz ardı edilemeyecek bu platformda kültürel gelişim ve değişimin yapılan paylaşım ağlarıyla olduğu görülmektedir.

Sosyal Medyanın Özellikleri

Günümüzde karşımıza çıkan sosyal paylaşım mecralarının farklı farklı amaçlar için kurulduğu, her amaca yönelik farklı farklı uygulamaların yaygınlaştığı görülmektedir. Kimi zaman evrensel olan bu ağlar kimi zaman da yerel olarak kalmıştır. Hem yerelde hem de evrenselde bu uygulamalar sosyal medyanın bir elemanı olarak görülmüştür.

Bu uygulamalar sayesinde birey, resim ve video paylaşıp arkadaşlık kurabileceği, etkinlik düzenleyip insanları buna davet edebileceği bir alana sahip olmuştur. Klasik iletişim ağlarından farklı olarak, kişinin kontrolü altında olan bu alanda özgür davranılabilmektedir. Sanal ortamda oluşturulan profiller her zaman doğru ve teyit edilmiş bilgileri bize sunmamaktadır. Bireyin hayal ettiği gibi düzenlediği bu alanlarda doğru olmayan isim-soyisimler, yaş ve cinsiyetler, ilgi alanı ile eğitim durumları sıralanabilmektedir. Görünmek istediği profili yaratan bireyler fotoğraflarla süslediği üye alanını bir paylaşım aracı haline getirmektedir (Toprak, 2014: 114)

Toplumsal yaşamın yeni bir parçası haline gelen sosyal medya platformu sınırsız ve kolay ulaşılabilirliği ile düşüncenin paylaşımında etkili olmuştur. Merak edilen soruların cevaplarını bulabilmenin kaynağı olan sosyal medya, kullanıcılarının her türlü konuda danıştığı bir alan konumundadır. Kendi diline sahip olan sosyal medya aynı

zamanda da kendi kültürüne sahip olmuştur. Sosyal medyaya ait olan ancak günlük yaşamda da kullanılan bu dil ve kültür artık yadırganmamaktadır. Arkadaş bulmak, eğlenmek gibi aktivitelerin yanında politika, ekonomi, sağlık ve eğitim alanlarında hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir.

Sosyal Medya Ortam ve Araçları

Ergenlerin büyük çoğunluğunu oluşturduğu sosyal medya kullanıcılarını araştırmak, sosyal gelişimin niteliğinin tespitinde, bireylerin sağlıklı bir şekilde yaşamlarını sürdürmesinde ve daha sonra sağlıklı bireyler yetiştirilmesinde önemlidir (Solmaz, Tekin, Harzem, Demir, 2013: 23).

İnternet istenilen bilgiye erişebilme, erişilen bilgiyle yeni beceriler edinebilme ve bu beceriler sayesinde yeni ve farklı bireylerle iletişim kurabilme açısından önemli bir konumdadır. Bizim toplumumuzda internete yöneltilen bakış açısı araştırma ve sonrasında yeni bilgiler edinme amacından uzakta kalmaktadır. Ülkemizde insanlar, özellikle de ergenlik dönemi bireyleri, interneti bir iletişim ve sosyal arkadaşlık kurma aracı olarak kullanmakta; yapılan paylaşımlar bilgiden uzakta kalmaktadır.

Mobil Arkadaşlık (Flört) Uygulamaları

Gündelik yaşamın önemli bir öğesi haline gelen online mobil arkadaşlık uygulamaları, romantik ilişkileri özelliklerini büyük bir hızla değiştirmeye, dönüştürmeye devam etmektedir. Toplumun bazı kesimleri tarafından mobil arkadaşlık uygulamalarını "sevginin bayağılaşması" şeklinde yorumlanırken, diğer bir kesim de bu arkadaşlık etme şekillerindeki derin dönüşüm ve değişimi dijital dünyanın bir getirisi, karşı konulamaz sonuçlarından biri olarak görmektedir.

Tinder kullanıcılarının, arkadaşlık seçimlerini neden ve nasıl yaptığını kavrayabilmek için aşkın, diyalektik düzen içinde, ikili düzende bir tür kültür ilişkisi ve kültür tarafından minimum diğer eylemler kadar biçimlendirildiği göz önünde bulundurulmalıdır. Özgür düşünce, faaliyet ve seçim alanı olan sevgiyle ilgili her şey, belirli bir toplumun insan anlayışında netleştirilebilir. Çünkü deneyim, daima kurumlar bünyesinde yaşanır ve onlar tarafından düzenlenir. Modernitenin kilit kavramlarından biri olan "seçim" kavramı, aşkın modernitede geçirdiği değişimi anlamanın en iyi yollarından biridir ve flört etmenin nasıl değiştiğini yansıtmaktadır. Aşk, seçimin modernitedeki toplumsal temeli hakkında önemli bilgiler verebilmektedir. Eğer seçim modern bireyin temel özelliğiyse, insanların bir ilişkiye başlamayı nasıl ve neden seçtiği ya da seçmediği,

aşkı kültür tarafından biçimlenen modernitenin bir deneyimi olarak anlamak için oldukça önemlidir (Timuçin, 2010: 16).

Kolektif kurallarla sınırlı olmayan ya da önceden belirlenmiş olduğu kadar özgür olan bu bireysel seçim, modern toplumların geleneksel katılımcılarından sadece birine dayanmaktadır, aşk ve modern toplum, evliliği geçici bir zevk olarak romantizme dayandırmaya çalışmamıştır (Rougemont, 1983: 84).

Mobil flört uygulamalarında eşleştiğiniz kişinin, yaşanan ilişkilerin düş mü kâbus mu olduğu sorusu akademik literatürde çoğunlukla konum tabanlı mobil uygulamaların doğasından kaynaklanan dijital güvenlik odaklı risk bağlamında tartışılmaktadır. Fakat durumun bir de ruhsal/psikolojik risk boyutu vardır. Dijital dünyanın kıskacına düşen birey, aşkın yarattığı ruhsal risklerden kaçınma propagandasıyla çevrelenmiştir.

Mobil arkadaşlık uygulamaları gerek romantik ilişkileri gerekse cinselliği insanların ortaya çıkarmış olduğu "ölüm bizi ayırıncaya kadar" şeklindeki mitik anlamdaki ulaşılması imkansız olan aşk kavramının ve hayalinin tam manasıyla dışına çıkarmıştır. 19. yüzyılda aşk kavramının kamusal alan içine taşınmasından "tek gece sevişmek/one night stand" kodu altında "anlamsız" bir gecelik ilişkilerin kamuya açık alanda bahsedildiği bir duruma gelinmiştir artık. "Dikizleme Kültürü" nün zevkiyle ve sadece bir tıkla arkadaşlık edebilmenin hazzıyla yasak olan serbeste, ayıp olan makbule, akla gelmeyen kabul edilebilire doğru yön değiştiriyor. Birbirlerine karşıtlık içinde kurulagelmiş ve karşılıklı temastan yoksunmuş gibi tahayyül edilen "mahrem olan" ile "toplumsal olan" iç içe geçiyor ve mahremiyet kamusallaşırken, kamusal alan da bir zamanlar mahrem olarak adlandırılıp, sessizleştirilen meselelere kucak açıyor (Özbay, Terzioğlu ve Yasin: 2011: 11). "Mahremiyet Politikası"nı web sitelerinde detaylı bir biçimde anlatan Tinder uygulaması, kullanıcıların gün içerisinde kaç defa ekranı sağa ya da sola kaydırdığından, birbirlerine gönderdikleri mesajların karakter sayısına kadar birçok veriyi kaydetmektedir ve bu verileri üçüncü taraflarla kullanım hakkına sahiptir

Sosyal Medyanın Bireysel ve Toplumsal Etkileri

Günümüz dünyasında sosyal medyaya ait hesaplar, bilgisayar ve cep telefonunu vasıtasıyla basit şekilde her yaştan ve gruptan insan tarafından kullanılmakta; hayatın vazgeçilmez bir parçası durumundadır. Kullanıcıların hesaplarına erişememesi, onları dünyadan haberdar olamama ve dünyadan soyutlanmış olma gibi duygulara itmektedir (Sütlüoğlu, 2014: 30). Bu yüzden kullanıcılar, hesaplarını sürekli kontrol etmekte ve bu

alanlarda bir şeyler paylaşma ihtiyacı doğurmaktadır. Bireyi odak noktasına oturtan sosyal medya kullanımı sonrasında bağımlılığı da doğurmaktadır. Bugüne kadar bağımlılık olarak adlandırılan alkol, sigara ve uyuşturucunun yanına son dönemlerde sosyal medya bağımlılığı da eklenmiştir. Diğer madde bağımlılarında olduğu gibi bağlı oldukları uyarıcıdan uzaklaşan insanların yaşadığı problemler sosyal medyadan uzaklaşan insanlarda da gözlemlenmektedir (Ünal, 2015: 71).

Kişinin sosyal medyaya ilk adımı bu platformlarda oluşturduğu kullanıcı profili ile başlamakta; etkileşim kuracağı insanları ve hedef kitleyi belirlemesi ile kullanım devam etmektedir. Aslında olması geren durum bu aşamada doğru profillerin oluşturulmasıdır. Sosyal etkileşimi daha sağlam kılacak, uzun ilişkiler sağlayacak yöntem bu şekilde olmalıdır. Lakin tam tersi olarak oluşturulan sahte profiller, kimliğin gizlenmesine, yaşam tarzının farklı gösterilmesine ve karşı tarafın kandırılmasına dayanmaktadır. Sosyal medyada oluşturulan ve bu şekilde davranışlarını geliştiren bireyler ileriki zaman dilimlerinde kimlik karmaşası yaşamaktadır (Eraslan, 2016; s:34). Sahte profil oluşturan kullanıcılar karşısındaki diğer kullanıcılara psikolojik ve fiziksel baskı uygulamakta; onların zarar görmesine neden olmaktadır. Özellikle çocukların bu durumdan etkilendiği, diğer kullanıcılar tarafından istismar edildiği görülmektedir. Birçok insanın bu platformlar aracılığıyla dolandırıldığı tespit edilmektedir.

Sosyal medyada paylaşılan fotoğraf, video, yapılan yorum, paylaşılan içerik, üye olunulan gruplar kişinin hayat tarzına ve zevklerine dair ipuçları verebilmektedir. Özellikle ergen bireylerin kişilik inşaları, kendilerinin yapmış oldukları paylaşımlara, diğer kullanıcılar tarafından verilen tepkiyle doğru orantılıdır. Kullanıcının sosyal medyada olmak istediği kişinin devamlılığı, diğer kullanıcılar tarafından ilgi çekici bulunup bulunulmamasına değişmektedir. Buna göre kullanıcının yarattığı sanal kişi bu tepkilere göre şekillenir (Şener, 2010: 55)

İnstagram'da paylaşılan hikâyeler kişinin ruh halini ve benliğini ortaya koymasının bir yoludur. Bu benlik sunma, diğer kullanıcıların görmeyi beklediği kişidir. Takip edilen kişin paylaşımlarında görülen başarılı ve mutlu hayat, diğer insanların mutsuz olmasına neden olmakta; kendini mutlu olma yarışı içerisine sokan kullanıcılar gerçek hayattan uzaklaşmaktadır. Kendisini başarısız ve geri kalmış düşünen sosyal medya kullanıcıları stres ve gelişemeyen bir evrenin içine kendisini itmektedir.

Akıllı telefonların kullanıcılara getirmiş olduğu en büyük yenilik fotoğraf çekimleri olmuştur. Geliştirilen telefon ön kamerası "selfie" yani özçekim fotoğrafların yaygınlaşmasını sağlamış; Fotoğraf paylaşım sitesi İnstagram'ın kurulması bu tarz paylaşımları arttırmıştır (Wendt, 2014: 41). Sosyal medyaya yüklenen fotoğrafların ilk sebebi kullanıcının kendisini ifade etmek, ikincisi ise arkadaş listesinde yer alan kişilerle ilişkiyi devam ettirmektir. Sosyal medyada yapılan bu paylaşımlara, kullanıcılar tarafından yapılan beğeni ve yorumlar sayesinde etkileşime geçen birey, hem eski arkadaşlıklarını sürdürmekte hem de yeni arkadaşlık kurmaya başlamaktadır. Fotoğraf paylaşımı, kullanıcının diğerleri tarafından beğenilme ve onaylama hislerine karşılık bulma çabası olarak görülmektedir.

Sosyal medyada kullanıcılar tarafından paylaşılan fotoğraf, video, hikâye veya canlı yayınların genellikle kişilerin tanınan olmak, ilgi, onaylanma ve beğenilme gibi hislerini doyurmak için kullanıldığı görülmüştür. Hem görmeyi hem de görünmeyi isteyen kişi yaptığı bu paylaşımlar sayesinde diğer kullanıcıların, kendisinin ne kadar eğlendiğini, mutlu olduğunu ve diğerlerinden daha güzel, daha entelektüel, daha farklı olduğunu kanıtlamaya çalışmaktadır. İnsanların izlenir olduğunda, başkaları kendisi hakkında yorum yaptığında kendisinin ne kadar özel ve farklı olduğunu gösterme çabası içinde bulunduğu görülmektedir. Bu durum kişilerin, yaşamlarını sadece bildiği kişilerle değil tanımadığı kişilerle de paylaşmasına imkân tanımaktadır.

Yeni bir iletişim modeli oluşturan sosyal medya, bütün dünya tarafından bu dilin kullanılmasını sağlamıştır. Zamandan ve mekândan bağımsız olan bu iletişim modeli insanların yüz yüze gelmeden sanal bir ortamda iletişim kurabilmesini sağlamıştır. Yeni insanlarla tanışmaya imkân sağlayan bu model sanal ortama olan ilgiyi arttırmıştır. Yalnızlık hissinden uzaklaşan birey, bu ortamı hayatının merkezine yerleştirmiştir. Her ne kadar olumlu bir yol gibi gelişme gibi görünse de bireyin ilerleyen zamanlarda karşılaşacağı problemleri düşündüğümüzde olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir. Gerçek hayattan uzaklaşan birey uyum problemi yaşamaya adaydır.

Karagülle ve Çaycı (2014: 7)'ya göre sosyal medyanın yaygınlaşması ile hayatımıza giren yeni bir başka terim ise dikizleme yani "stalk"dır. İngilizce olan bu kelime "sinsice izlemek" anlamındadır. Sosyal medya ortamlarında tanımadığımız kişileri sosyal ortamda incelemek, o kişinin paylaşımlarını gizlice takip etmek anlamında

kullanılmaktadır. Sosyal medyada yapılan paylaşımlardan elde edilen bilgilerle kullanıcının tüm bilgilerine ulaşmak mümkün olabilmektedir.

Uzun süren sanal ilişkiler bir süre sonra gerçek ilişkilerin önüne geçmekte; Bir araya gelinilen ortamlarda da sosyal medya takibi için akıllı telefonlar kullanılmaktadır. Aynı ortamda bulunan insanların yüz yüze iletişim kurmaktansa sosyal medya üzerinden mesajlaşmalarını görmek mümkün olmaktadır. Günümüzde, görerek, duyarak ve konuşarak kurulan iletişimin yerini tamamıyla sanal iletişimin aldığını söylemek mümkündür.

Sosyal medya platformları romantik ilişkilere de etki eden bir konuma gelmiştir. Bu platformda başlayan romantik ilişkilerde birbirlerini kontrol eden-etmek isteyen çiftlerin sayısı her geçen gün artmaktadır.

Kültürel bir ağ haline gelen internet, aynı zamanda da ekonomik bir Pazar durumundadır. İnternete erişimin çok kolay olması, herkese açık ve tüm dünyanın kullanması toplumu her yönüyle etkilemektedir. Bu etki kültürü, toplumsal yapıyı, ekonomik durumu ve günlük yaşamı değiştirmiştir.

Verilmek istenilen mesajın, hızlı ve masrafsız bir biçimde daha büyük kitlelere verilmek istenmesi sosyal medyanın bir avantajı gibi görünse de, kontrol edilip denetlenememesi dezavantaj olarak değerlendirilmektedir. Denetlenemeyen sosyal medya etik ihlallere davetiye çıkarmaktadır. Sahte hesaplar, gerçek olmayan fotoğraflar, gerçek olmayan paylaşımlar, hakaret, küfür, ayrımcılık, ırkçılık, dolandırıcılık ve istismar sosyal medyanın olumsuz yüzü olarak değerlendirilmektedir. Psikolojik baskı ve şiddetin de rahatça uygulandığı sosyal medya, insanların kullanımına sunulan bir kolaylığın yanlış kullanımla nelere yol açabileceğini göstermektedir (Eraslan, 2016: 21).

Dünyanın hızlı bir şekilde globalleşmesinde önemli bir pay sahibi olan sosyal medya, bu yaygınlaşmanın bir sonucu olarak bireyler ve toplumlar arasında ciddi anlamda farklar oluşturmuştur. Birbirlerinden çok farklı kültürü yaşayan toplumların ise yaşam tarzı olarak benzeşmesine sebep olmuştur. İlgi alanlarında, zevklerde, kıyafet tercihlerinde bulanan farklılıklar ortadan kalkmış; benzer yaşam tarzları oluşmaya başlamıştır.

COVID-19 Pandemisinin Sosyal Medya Kullanımına Etkileri

Pandeminin ve takip eden önlemlerin gençlerin sosyal medya kullanımı üzerindeki etkisi önemli, ancak henüz anlaşılması zor. Bir yandan, sosyal medya,

enfeksiyon açısından güvenli olan arkadaş ve aile ile bağlantı kurmanın bir yoludur ve bu nedenle, bir sosyal destek aracı sağlayabilir. Öte yandan, pandemi öncesi yapılan araştırmalar ergenlerin aşırı sosyal medya kullanımı ile depresyon (Ivie ve ark., 2020), riskli davranışlar (Vannucci ve ark., 2020) ve beden imajı bozuklukları (Saiphoo ve Vahedi, 2019) gibi olumsuz sonuçlar arasında bir bağlantı kurmuştur.

Pandemi sırasında sosyal medya kullanımı üzerine yapılan çalışmalar ve bu tür medya kullanımın ruh sağlığı için anlamı tutarsız bulgularla sonuçlanmaktadır. Örneğin, Kanada'da yapılan bir araştırma, salgın sırasında daha fazla sosyal medya kullandığını ve sosyal medya aracılığıyla arkadaşlarıyla daha fazla bağlantı kurduklarını bildiren gençlerin de daha fazla depresyon belirtileri olduğu bulunmuştur (Ellis ve ark., 2020). Ek olarak, COVID ile ilgili stres ne kadar yüksekse, sosyal medya kullanımı ile depresyon arasındaki bağlantı o kadar güçlü bulunmuştur (Ellis ve ark., 2020). Yapılan diğer bir çalışmada da sosyal medya kullanımı ile depresyon arasında olumsuz bir ilişki olduğuna dair benzer bulgular bulunmuştur (Tillman ve ark., 2020). Ancak bu bulgulardan farklı olarak hangisinin başlangıçta yer aldığına ilişkin farklı sonuçların elde edildiği araştırmalar mevcuttur (Magson ve ark., 2020). Bu yüzden, pandemi sürecinde sosyal medya kullanımı ve sonuçlarına ilişkin yönü hala belirsizdir; Daha fazla depresyonu olanların daha fazla sosyal medya kullanımına başvurması ya da daha fazla sosyal medya kullanımı olanların sonradan daha fazla depresyon belirtilerine sahip olmasının eşit olasılığa sahip olduğu iddia edilmektedir.

Ergenler ve Sosyal Medya Platformları ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Ergenlerde sosyal bağımlılığın artması, ait olma ve güç ihtiyacına duyulan gerekliliği azaltmıştır. Ergenlik evresine giriş döneminde, ergenlerin benlik kavramları ile alakalı değişkenlerin, bunların benlik saygısı seviyesine etkisini araştırmak maksadıyla 7. ve 8. sınıfa giden 206 kız ve 205 erkekten oluşan 411 kişilik bir araştırma yapılmıştır. Araştırma neticesinde, ergenlerin benlik saygısı seviyesi kardeş durumuna, anne-babanın eğitim seviyesine, ailenin ekonomik düzeyine göre bir farklılaşma bulunduğu ortaya konulmuştur. Bunların yanında cinsiyetin, kaçıncı çocuk olunduğunun, annenin iş durumunun benlik saygısı seviyesinde bir farklılık oluşturmadığı gözlemlenmiştir (Tanrukulu, Öztürk ve Yeşil, 2015: 24).

Yapılan bir başka araştırma üniversite öğrencileri üzerinde olmuştur. Narsistik dışavurumları artan kullanıcıların sosyal platformda paylaşımda bulunma miktarı ve diğerleri hakkında bilgi toplama istekleri artmaktadır. Bu kişiler, olmak istedikleri kişi gibi görünmek ve beğendiği yaşam biçimlerini başkalarına sunma için sosyal medya kullanmaktadırlar (Yiğit, 2010;32).

Ergenlik evresinde olan (12-15 yaş) kişilerin akademik başarılarında okulun etkisini tespit etmek maksadıyla 6,7 ve 8. sınıflara aktif devam etmekte olan 630 öğrenci bir çalışma yapılmıştır. Buna göre, okul başarısında en çok etkisi olan okulun fiziksel yapısı ile okul ve çevresinin sosyal olanaklarıdır. Bunun yanında öğretmenlerin öğrencilere sergilediği tutum ile aile durumu, arkadaş ortamı, idareciler ve okul rehber öğretmeninin olması başarıyı etkilemiştir (Taşçı, 2013: 38).

Ergenlik dönemi bireylerinde, internet bağımlılığı ile anne-baba davranışları arasındaki ilişkiyi araştırmak maksadıyla 186 kız, 157 erkek öğrenciden oluşan 343 ortaöğretim öğrencisi ile bir araştırma yapılmıştır. Sonuca göre, ergenlerin internet bağımlılığı ve anne-baba tutumlarının arasındaki ilişkinin cinsiyete göre anlamlı bir değişme göstermediği anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra anne-babanın eğitim düzeyi, ailenin aylık geliri ve internete girilen ortamın ise araştırma için anlamlı değişkenler olduğu ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda patolojik internet bağımlısı öğrencilerin oranı % 9,6 olarak bulunmuştur (Tanrıkulu, Öztürk ve Yeşil: 28).

Fen lisesi ve sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıklarının incelendiği araştırmada öğrencilerin sosyal medyada yaptıkları paylaşımların okul türüne göre farklılık gösterdiği sonucu elde edilmiştir. Sosyal medyanın, öğrencileri aile ve arkadaş gruplarından ayırdığı ve onları yalnızlaştırdığı sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda gençlerin, gerçek yaşamda olduğu gibi gerçek olmayan bu sanal dünyada da beğenilmek ve yüceltilmek isteği görülmüştür (Eftekin, 2015: 36).

Lise öğrencilerinin sosyal ağ kullanımı ve yalnızlık konusunda yapılan bir araştırmada ise romantik birlikteliklerde ve aile içinde kendini yalnız hisseden bireylerin daha çok sosyal medyaya ilgi duydukları, sosyal birlikteliklerde yalnız hissedenlerin, bu halinin sosyal medya erişimini etkilemediği tespit edilmiştir (Doğan, 2016: 29).

BÖLÜM 3. YÖNTEM

Evren ve Örneklem

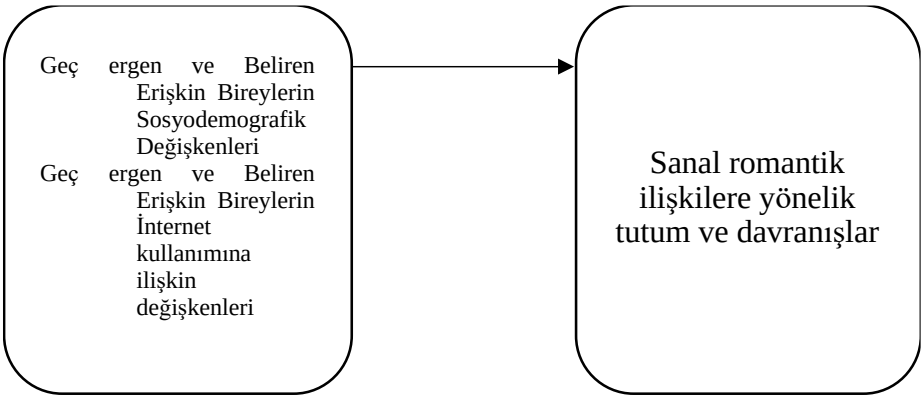
Bu araştırmanın amacı, ergenlerin ve beliren erişkinlerin sosyal medya platformlarındaki romantik ilişki anlayışının incelenmesidir. Araştırma kapsamında, evren geç ergen ve beliren erişkin bireylerden oluşmaktadır. Örneklem olarak, 200 katılımcının verileri incelenerek, sanal romantik ilişki ve internet kullanımına yönelik dağılımlar elde edilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Araştırma, Malatya'da öğrenim gören 200 üniversite öğrencisi katılımcının çevrimiçi ankete yanıt vermesi amaçlanarak yapılandırılmıştır. Katılımcılara Büyükpapuşcu (2011) tarafından geliştirilen soru formu uygulanmıştır. Soru formunun uygulanması için araştırmacıdan izin alınmıştır.

Araştırmanın Modeli

Tarama modeli ile yapılan araştırmanın modeli aşağıdaki gibidir:

Şekil 3. 1. Araştırmanın Modeli

Veri Toplama Araçları

Katılımcılara Büyükpapuşcu (2011) tarafından geliştirilen "Sanal Romantik İlişki Anketi (SRİA)" uygulanmıştır.

Sanal Romantik İlişki Anketi

SRİA, "kisisel bilgiler", "internet kullanımı" ve "internet ortamında yasanan romantik iliskiler" olmak üzere üç bölümden oluşan bir özbildirim formudur. Sosyo-demografik değişkenler olarak, katılımcıların cinsiyeti, yaşı, sınıfı, bölümü, ebeveyn eğitim düzeyi, gelir düzeyi, yaşadığı yer hakkında sorular yöneltilmiştir. Sosyo-demografik değişkenlerin olduğu bölüm 11 sorudur. İkinci olarak, internet kullanımı ile ilgili 7 soru sorulmuştur. Internet kullanım amacı, sıklığı, sanal ilişkiler amacıyla interneti kullanma gibi değişkenler hakkında sorular içermektedir. Son olarak ise internet ortamında yaşanan romantik ilişkinin değerlendirilmesine yönelik 38 soru bulunmaktadır. Soru formunun bir örneği Ek-1'de yer almaktadır. İnternet ortamında yaşanan romantik ilişkiler alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı incelendiğinde, ölçeğin ilgili alt boyutunda iç tutarlılık katsayısı 0,91 olarak bulunmuştur.

Veri Analiz Yöntemi

Araştırmada, betimsel istatistiksel yöntemler kullanılmış olup, ergenlerin sanal romantik ilişkilere yönelik tutumları ve sosyo-demografik değişkenlerin frekans dağılımları verilmiştir. Frekans dağılımlarının ele alınmasının amacı, geç ergenler ve beliren erişkinlerin internet kullanımı ve sanal ilişkilere yönelik görüşlerindeki farklılıkların değerlendirilmesidir. Ayrıca, katılımcıların sanal romantik ilişki durumunun sosyo-demografik değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi amacıyla çapraz tablo ve ki-kare analizleri yapılmıştır. Analizlerde anlamlılık değeri 0,05 düzeyinde alınmıştır. Araştırmada, betimsel istatistik kullanıldığı için ve puan ortalaması içermediğinden dolayı normallik testine gerek duyulmamıştır.

BÖLÜM 4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmada kullanılan ölçüm aracının ve katılımcıların sağladığı verilerin istatistiksel analizleri yer almaktadır.

Sanal İlişki Anketi Sorularına İlişkin Betimsel İstatistikler

Araştırmada, katılımcıların sosyo-demografik, internet kullanımı ve sanal romantik ilişkiye dair tutumlarının oluşturduğu değişkenlerin frekans dağılımları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4. 1. Cinsiyet değişkeninin frekans dağılımı

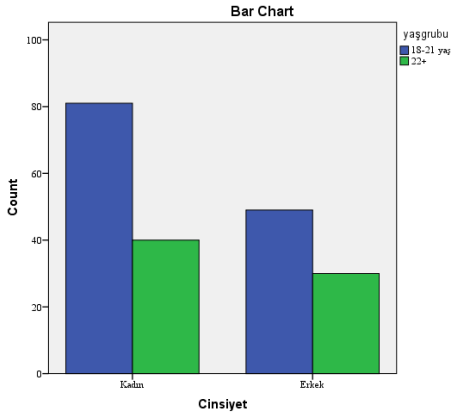
Değişken	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	121	60.5
	Erkek	79	39.5
	Toplam	200	100.0

Tablo 4.1'de katılımcıların %60,5'i kadın ve %39,5'i erkektir.

Tablo 4.2. Yaş grubu değişkeninin frekans dağılımı

Değişken	Gruplar	N	%
Yaş Grubu	18-21 yaş	130	65,0
	22+	70	35,0
	Toplam	200	100,0

Tablo 4.2'de katılımcıların %65'i 18-21 yaş arasında ve %35'i 22 yaş ve üzerindedir.

Şekil 4.1. Yaş gruplarına göre cinsiyet dağılımının grafiksel gösterimi

Şekli 4.1'de görüldüğü üzere, katılımcıların yaş gruplarına göre cinsiyet dağılımında her iki yaş grubunda kadın katılımcı sayısının erkeklere göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3. Sınıf değişkeninin frekans dağılımı

Değişken	Gruplar	N	%
Sınıf	1	55	27.5
	2	27	13.5
	3	20	10.0
	4	98	49.0
	Toplam	200	100.0

Tablo 4.3'te katılımcıların sınıfı değişkenine göre %27,5'i birinci sınıf; %13,5'i ikinci sınıf; %10'u üçüncü sınıf ve %49'u dördüncü sınıf öğrencisidir.

Katılımcıların Sanal İlişki Durumu Değişkenine Göre, İnternet Kullanımı ve Sosyo-demografik Özellikler Bakımından Karşılaştırılması

Araştırmada, katılımcıların sanal romantik ilişki yaşama durumu değişkeni bakımından internet kullanımı ve sosyo-demografik değişkenleri bakımından karşılaştırılması amacıyla çapraz tablolar ve Ki-kare analizi yapılmıştır. Araştırmada, sanal ilişki durumu bakımından internet kullanımına yönelik farklılıkların ne düzeyde olduğu ve sosyo-demografik değişkenlerin sanal romantik ilişki açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Analizlerde anlamlılık değeri 0,05 düzeyinde alınmıştır.

Tablo 4.4. Cinsiyet dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Sanal İlişki Durumu		Toplam	χ^2	p
			Evet	Hayır			
Cinsiyet	Kadın	n	78	43	121	7,445	,006**
		%	64,5	35,5	100,0		
	Erkek	n	65	14	79		
		%	82,3	17,7	100,0		
Toplam		n	143	57	200		
		%	71,5	28,5	100,0		

***p<0,01*

Tablo 4.4'te cinsiyet ve sanal ilişki durumu arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan ki-kare analizi bulgularına göre, sanal ilişkisi olan erkeklerin oranının kadınlara kıyasla daha fazla olduğu bulunmuştur (χ^2=7,44; p<0,01).

Tablo 4.5. Yaş grubu dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Sanal İlişki Durumu		Toplam	χ^2	p
			Evet	Hayır			
Yaş grubu	18-21 yaş	n	94	36	130	,119	,730
		%	72,3	27,7	100,0		
	22+	n	49	21	70		
		%	70,0	30,0	100,0		
Toplam		n	143	57	200		
		%	71,5	28,5	100,0		

Tablo 4.5'te yaş değişkeni ve sanal ilişki durumu arasındaki ilişki incelendiğinde, sanal ilişkisi olan 18-21 yaş katılımcıların oranı %72,3 ve olmayanların oranı %27,7'dir. Ayrıca, sanal ilişkisi olan 22 yaş ve üzeri katılımcıların oranı %70 ve olmayanların oranı %30'dur. Dağılımdaki farklılık incelendiğinde, yaş gruplarına göre anlamlı farklılık olmadığı sonucu elde edilmiştir (p>0,05).

Tablo 4.6. Sınıf değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Sanal İlişki Durumu		Toplam	χ^2	p
			Evet	Hayır			
Kaçıncı sınıf	1	n	41	14	55	,575	,902
		%	74,5	25,5	100,0		
	2	n	20	7	27		
		%	74,1	25,9	100,0		
	3	n	14	6	20		
		%	70,0	30,0	100,0		
	4	n	68	30	98		
		%	69,4	30,6	100,0		
Toplam		n	143	57	200		
		%	71,5	28,5	100,0		

Tablo 4.6'da sınıf değişkeni ve sanal ilişki durumu arasındaki ilişki incelendiğinde, sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı sonucu elde edilmiştir (p>0,05).

Tablo 4.7. Anne eğitim düzeyi değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Sanal İlişki Durumu		Toplam	χ^2	p
			Evet	Hayır			
Anne eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor	n	10	7	17	4,968	,291
		%	58,8	41,2	100,0		
	Okur-yazar	n	10	1	11		
		%	90,9	9,1	100,0		
	İlköğretim	n	42	21	63		
		%	66,7	33,3	100,0		
	Ortaöğretim	n	55	17	72		
		%	76,4	23,6	100,0		
	Yükseköğretim (üniversite)	n	26	11	37		
		%	70,3	29,7	100,0		
	Toplam	n	143	57	200		
		%	71,5	28,5	100,0		

Tablo 4.7'de anne eğitim düzeyi değişkeni ve sanal iliki durumu arasındaki ki kare analizi ve ilişki incelendiğinde, anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı sonucu elde edilmiştir (p>0,05).

Tablo 4.8. Baba eğitim düzeyi değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Sanal İlişki Durumu		Toplam	χ^2	p
			Evet	Hayır			
Baba eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor	n	0	2	2	12,920	,012*
		%	0,0	100,0	100,0		
	Okur-yazar	n	8	0	8		
		%	100,0	0,0	100,0		
	İlköğretim	n	30	18	48		
		%	62,5	37,5	100,0		
	Ortaöğretim	n	72	20	92		
		%	78,3	21,7	100,0		
	Yükseköğretim (üniversite)	n	33	17	50		
		%	66,0	34,0	100,0		
Toplam		n	143	57	200		
		%	71,5	28,5	100,0		

**p<0,05*

Tablo 4.8'de baba eğitim düzeyi değişkeni ve sanal iliki durumu arasındaki ilişki incelendiğinde, farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Bulgulara göre, sanal ilişkisi olanlar arasında babaları ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olan

katılımcıların okur-yazar olmayan, okur-yazar ve üniversite mezunu babaları olan katılımcılara kıyasla daha fazla olduğu bulunmuştur (χ^2=12,92; p<0,05)

Tablo 4.9. Öğrencilerin kaldığı yer değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Sanal İlişki Durumu		Toplam	χ^2	p
			Evet	Hayır			
Nerede kalıyorsunuz?	Ailemin yanında	n	108	46	154	2,141	,544
		%	70,1	29,9	100,0		
	Bir akrabamın ya da tanıdığın yanında	n	1	1	2		
		%	50,0	50,0	100,0		
	Diğer	n	31	8	39		
		%	79,5	20,5	100,0		
	Yurtta	n	3	2	5		
		%	60,0	40,0	100,0		
Toplam		n	143	57	200		
		%	71,5	28,5	100,0		

Tablo 4.9'da katılımcıların nerede kaldığı değişkeni ve sanal ilişki durumu arasındaki ilişki incelendiğinde, katılımcıların nerede yaşadığı değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı sonucu elde edilmiştir (p>0,05).

Tablo 4.10. Kendine ait oda olması değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Sanal İlişki Durumu		Toplam	χ^2	p
			Evet	Hayır			
Kaldığınız yerde kendinize ait bir odanız var mı?	Evet	n	129	42	171	8,978	,003**
		%	75,4	24,6	100,0		
	Hayır	n	14	15	29		
		%	48,3	51,7	100,0		
Toplam		n	143	57	200		
		%	71,5	28,5	100,0		

***p<0,05*

Tablo 4.10'da katılımcıların kendilerine ait odasının olması değişkenine göre, farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu; kendine ait odası olduğunu belirten katılımcılarda sanal ilişki durumunun kendine ait odası olmadığını belirten katılımcılara kıyasla daha fazla olduğu bulunmuştur (χ^2=8,97; p<0,01).

Tablo 4.11. İnternet erişiminin sağlandığı yer değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Sanal İlişki Durumu		Toplam	χ^2	p
			Evet	Hayır			
İnternet Erişimi	Diğer	n	3	2	5	6,771	,238
		%	60,0	40,0	100,0		
	Ev	n	94	33	127		
		%	74,0	26,0	100,0		
	İnternet cafe	n	0	1	1		
		%	0,0	100,0	100,0		
	Okul	n	2	0	2		
		%	100,0	0,0	100,0		
	Telefon	n	44	20	64		
		%	68,8	31,3	100,0		
	Yurt	n	0	1	1		
		%	0,0	100,0	100,0		
Toplam		n	143	57	200		
		%	71,5	28,5	100,0		

Tablo 4.11'de internet erişiminin sağlandığı araç ya da platform değişkenine göre farklılık incelendiğinde, katılımcıların internet erişimi sağladığı platform değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı sonucu elde edilmiştir (p>0,05).

Tablo 4.12. İnternet kullanım amacı değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Sanal İlişki Durumu		Toplam	χ^2	p
			Evet	Hayır			
İnternet kullanım amacı	Banka işlemleri, alışveriş, ödemeler vb. için	n	0	1	1	9,127	,058
		%	0,0	100,0	100,0		
	Diğer	n	19	12	31		
		%	61,3	38,7	100,0		
	Eğlence için	n	55	13	68		
		%	80,9	19,1	100,0		
	Günlük islerle ilgili bilgilenmek ve seçenekleri görmek için	n	11	2	13		
		%	84,6	15,4	100,0		
	İletişim kurmak için	n	58	29	87		
		%	66,7	33,3	100,0		
	Toplam	n	143	57	200		
		%	71,5	28,5	100,0		

Tablo 4.12'de internet kullanım amacı değişkenine göre Dağılımdaki farklılık incelendiğinde, katılımcıların internet kullanım amacı değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı sonucu elde edilmiştir (p>0,05).

Tablo 4.13. İnternete bağlandığında geçirilen süre değişkeninin dağılımının sanal romantik ilişki durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

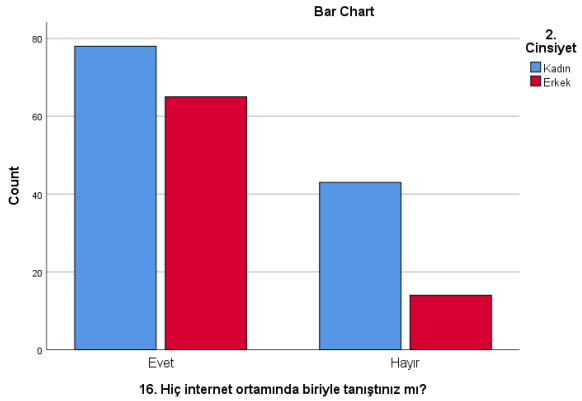
Değişken	Gruplar		Sanal İlişki Durumu		Toplam	χ^2	p
			Evet	Hayır			
İnternete bağlanıldığında geçen süre	1-3 saat arası	n	34	16	50	15,497	,001**
		%	68,0	32,0	100,0		
	1/2 - 1 saat arası	n	30	11	41		
		%	73,2	26,8	100,0		
	3 saatten fazla	n	71	17	88		
		%	80,7	19,3	100,0		
	En çok yarım saat	n	8	13	21		
		%	38,1	61,9	100,0		
Toplam		n	143	57	200		
		%	71,5	28,5	100,0		

***p<0,01*

Tablo 4.13'te internete bağlanıldığında geçen süre değişkenine göre 1-3 saat arası yanıtını veren tüm katılımcıların tamamının %68'inin sanal ilişkisi olduğu ve %32'sinin olmadığı bulunmuştur. Yarım saat – 1 saat arası yanıtını veren tüm katılımcıların %73,2'sinin sanal ilişkisi olduğu ve %26,8'sinin sanal ilişkisi olmadığı bulunmuştur. 3 saatten fazla yanıtını veren tüm katılımcılar arasında %80,7'sinin sanal ilişkisi olduğu ve %19,3'ünün ise olmadığı görülmüştür. En çok yarım saat yanıtını veren tüm katılımcıların %38,1'inin sanal ilişkisi olduğu ve %61,9'ununise olmadığı saptanmıştır. Dağılımdaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu 3 saatten fazla internette zaman geçirdiğini belirten katılımcılarda sanal ilişki durumunun görülme sıklığı anlamlı düzeyde daha fazla olduğu bulunmuştur (χ^2=15,49; p<0,01).

Katılımcıların Cinsiyetine Göre Sanal İlişkilere Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması

Araştırmada, katılımcıların sanal romantik ilişkilere yönelik tutumları cinsiyet değişkenleri bakımından karşılaştırılması amacıyla çapraz tablolar ve Ki-kare analizi yapılmıştır. Araştırmada, cinsiyete göre sanal ilişkilere yönelik tutumlardaki farklılıkların ne düzeyde olduğu incelenmiştir. Analizlerde anlamlılık değeri 0,05 düzeyinde alınmıştır.

Şekli 4.2. Kadın ve erkeklerin internet ortamında birisiyle tanışmış olma durumunun dağılımının grafiksel gösterimi

Şekli 4.2'de gösterildiği gibi, cinsiyete göre internet ortamında birisiyle tanışma durumun dağılımına göre, 79 erkek katılımcının %82,3'ünün internet ortamında birisiyle tanıştığı ve 121 kadın katılımcının ise %64,5'inin internet ortamında birisiyle tanıştığı bildirilmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=7,445; p<0,01].

Tablo 4.14. Katılımcıların cinsiyetine göre internet kullanım amacının çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
İnterneti kullanım amacı	Banka islemleri, alısveris, ödemeler vb. için	n	0	1	1	12,691	,013*
		%	0,0	1,3	0,5		
	Diğer	n	21	10	31		
		%	17,4	12,7	15,5		
	Eğlence için (oyun oynama, video izleme, müzik dinleme. vb.)	n	32	36	68		
		%	26,4	45,6	34,0		
	Günlük islerle ilgili bilgilenmek ve seçenekleri görmek için	n	6	7	13		
		%	5,0	8,9	6,5		
	İletisim kurmak için	n	62	25	87		
		%	51,2	31,6	43,5		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100,0	100,0	100,0		

**p<0,05*

Tablo 4.14'te cinsiyete göre internet kullanım amacının dağılımına göre, 79 erkek katılımcının %45,6'sı eğlence amaçlı interneti kullandığını; 121 kadın katılımcının ise %51,2'sinin interneti iletişim amaçlı kullandığı bildirilmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=12,691; p<0,05].

Tablo 4.15. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişki deneyiminin çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
İnternet ortamında bir romantik iliski öyküsü	Hiç olmadı	n	68	28	96	8,249	,016*
		%	56,2	35,4	48,0		
	Var ve devam ediyor	n	24	23	47		
		%	19,8	29,1	23,5		
	Vardı ama bitti	n	29	28	57		
		%	24,0	35,4	28,5		
Toplam		n	121	79	200		
		%	100,0	100,0	100,0		

*p<0,05

Tablo 4.15'te cinsiyete göre internet ortamında romantik ilişki yaşam durumuna göre, 79 erkek katılımcının %29,1'i romantik ilişkisinin devam ettiği; 121 kadın katılımcının ise %19,8'inin romantik ilişkisinin devam ettiği bildirilmiştir. 121 kadın katılımcının %56,2'si internet ortamında romantik ilişkisi olmadığını belirtmiş ve 79 erkek katılımcının ise %35,4'ünün daha önce hiç romantik ilişkisi olmadığı belirtilmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=8,249; p<0,05].

Tablo 4.16. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişki partneriyle tanışma biçimi değişkeninin çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Sanal ortamdaki partnerle tanışma şekli	Diğer	n	7	8	15	29,071	<0.01**
		%	5,8	10,1	7,5		
	Elektronik posta ya da msn aracılığıyla	n	0	1	1		
		%	0,0	1,3	0,5		
	Facebook, Twitter, Instagram vb. sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla	n	25	35	60		
		%	20,7	44,3	30,0		
	Forumlarda, sohbet odalarında veya arkadaş bulma sitelerinde	n	1	3	4		
		%	0,8	3,8	2,0		
	İnternet dışında (gerçek yaşamda)	n	23	13	36		
		%	19,0	16,5	18,0		
	İnternette oyun oynarken	n	0	2	2		
		%	0,0	2,5	1,0		
	Yanıt verilmemiş	n	65	17	82		
		%	53,7	21,5	41,0		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100,0	100,0	100,0		

**p<0,01*

Tablo 4.16'da cinsiyete göre internetteki romantik partnerle tanışma şeklinin dağılımı incelendiğinde, 79 erkek katılımcının %44,3'ü sosyal medya uygulamalarında tanıştığını belirtmiştir. 121 kadın katılımcının ise %20,7'sinin sanal romantik partneriyle sosyal medyada tanıştığı görülmektedir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=29,071; p<0,01].

Tablo 4.17. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişki süresinin çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
İnternet ortamında yasadığınız romantik ilişki süresi	Yanıt verilmemiş	n	91	39	130	19,476	,003**
		%	75,2	49,4	65,0		
	1 aydan az	n	7	18	25		
		%	5,8	22,8	12,5		
	1-2 yıl	n	5	4	9		
		%	4,1	5,1	4,5		
	2 yıldan fazla	n	1	2	3		
		%	0,8	2,5	1,5		
	2-3 ay	n	8	7	15		
		%	6,6	8,9	7,5		
	3-6 ay	n	6	8	14		
		%	5,0	10,1	7,0		
	7 ay - 1 yıl	n	3	1	4		
		%	2,5	1,3	2,0		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100,0	100,0	100,0		

***p<0,01*

Tablo 4.17'de cinsiyete göre sanal ilişki süresi değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %22,8'i 1 aydan az sürdüğünü belirtmiştir. 121 kadın katılımcının ise %75,2'sinin yanıt vermediği görülmüştür. Ayrıca, kadın katılımcıların %6,6'sı 2-3 ay sürdüğünü belirtmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=19,476; p<0,01].

Tablo 4.18. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişki kurma nedeninin çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
İnternette romantik iliski kurma nedeni	Yanıt verilmemiş	n	92	44	136	25,558	<0.01**
		%	76,0	55,7	68,0		
	Gerçek yaşamda kendime uygun birini bulamadığım için	n	1	0	1		
		%	0,8	0,0	0,5		
	Gizli yürütebildiğim için	n	0	2	2		
		%	0,0	2,5	1,0		
	İnternet ortamının sunduğu "tanınmazlık" sayesinde kendimi istediğim gibi tanıtabildiğim için	n	0	5	5		
		%	0,0	6,3	2,5		
	Kendimi daha rahat ifade edebildiğim ve daha kolay iletisim kurabildiğim için	n	2	9	11		
		%	1,7	11,4	5,5		
	Popüler olduğunu düşündüm için	n	0	2	2		

		%	0,0	2,5	1,0
Tesadüfen ve herhangi bir özel neden olmadan başladı		n	26	17	43
		%	21,5	21,5	21,5
Toplam		n	121	79	200
		%	100,0	100,0	100,0

Tablo 4.18'de cinsiyete göre sanal ilişki kurma sebebi değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %21,5'i tesadüfen olduğunu belirtmiştir. 121 kadın katılımcının ise %76'sının yanıt vermediği görülmüştür. Ayrıca, kadın katılımcıların %21,5'i sanal ilişkinin tesadüfen geliştiği yanıtını verdiği görülmüştür Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=25,558; p<0,01].

Tablo 4.19. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide iletişim kurma sıklığının çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Bu kişiyle internet ortamında iletişim kurma sıklığı	Yanıt verilmemiş	n	66	19	85	30,266	<0,01**
		%	54,5	24,1	42,5		
	Ayda birkaç kez	n	0	6	6		
		%	0,0	7,6	3,0		
	Günde birkaç kez	n	6	6	12		
		%	5,0	7,6	6,0		
	Haftada 1-2 kez arası	n	2	3	5		
		%	1,7	3,8	2,5		
	Haftada 4-6 kez arası	n	0	5	5		
		%	0,0	6,3	2,5		
	Her gün	n	47	40	87		
		%	38,8	50,6	43,5		
Toplam		n	121	79	200		
		%	100,0	100,0	100,0		

Tablo 4.19'da cinsiyete göre sanal romantik ilişkide internet ortamında iletişim kurma sıklığı değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %50,6'sı her gün iletişim kurduğunu belirtmiştir. 121 kadın katılımcının ise %38,8'i her gün iletişim kurduğunu belirtmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=30,266; p<0,01].

Tablo 4.20. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide iletişim süresi çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Sanal ortamda romantik partnerle gün içinde iletişim süresi	Yanıt verilmemiş	n	66	19	85	22,489	<0.01**
		%	54,5	24,1	42,5		
	1 saatten az	n	3	9	12		
		%	2,5	11,4	6,0		
	1-2 saat arası	n	7	10	17		
		%	5,8	12,7	8,5		
	2-4 saat arası	n	31	31	62		
		%	25,6	39,2	31,0		
	4-6 saat arası	n	2	2	4		
		%	1,7	2,5	2,0		
	6 saatten fazla	n	12	8	20		
		%	9,9	10,1	10,0		
Toplam		n	121	79	200		
		%	100,0	100,0	100,0		

***p<0,01*

Tablo 4.20'de cinsiyete göre sanal romantik ilişkide internet ortamında iletişim süresi değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %39,2'si 2-4 saat arası sürdüğünü belirtmiştir. 121 kadın katılımcının ise %25,6'sı 2-4 saat sürdüğünü belirtmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=22,489; p<0,01].

Tablo 4.21. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide paylaşım türü değişkeninin çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	**Gruplar**		**Cinsiyet**		**Toplam**	χ^2	**p**
			Kadın	**Erkek**			
Sanal romantik ilişkide partnerle paylaşım	Yanıt verilmemiş	n	66	19	85	21,665	<0.01**
		%	54,5	24,1	42,5		
	Birlikte oyun oynama	n	0	1	1		
		%	0,0	1,3	0,5		
	Diğer	n	3	5	8		
		%	2,5	6,3	4,0		
	Film, video, müzik, foto vb. veri paylaşma	n	1	4	5		
		%	0,8	5,1	2,5		
	Görüşleri tartışma	n	2	3	5		
		%	1,7	3,8	2,5		
	Sohbet etme	n	49	47	96		
		%	40,5	59,5	48,0		
Toplam		n	121	79	200		
		%	100,0	100,0	100,0		

***p<0,01*

Tablo 4.21'de cinsiyete göre sanal romantik ilişkide paylaşım türü değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %59,5'i sohbet ettiğini belirtmiştir. 121 kadın katılımcının ise %40,5'i sohbet ederek paylaşımda bulunduğunu belirtmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=21,665; p<0,01].

Tablo 4.22. Katılımcıların cinsiyetine göre internet ortamında biriyle tanışma durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Bu kişiyle en çok hangi konular üzerine sohbet ediyorsunuz?	Yanıt verilmemiş	n	67	20	87	22,912	,001**
		%	55,4	25,3	43,5		
	Aramızdaki ilişki	n	12	11	23		
		%	9,9	13,9	11,5		
	Cinsellik	n	2	7	9		
		%	1,7	8,9	4,5		
	Diğer	n	30	24	54		
		%	24,8	30,4	27,0		
	Müzik, tiyatro, sinema vb. kültürel konular	n	2	3	5		
		%	1,7	3,8	2,5		
	Özel konular ve kadın-erkek ilişkileri	n	5	9	14		
		%	4,1	11,4	7,0		
	Siyaset, din, günlük olaylar, toplumsal konular vb.	n	3	5	8		
		%	2,5	6,3	4,0		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100,0	100,0	100,0		

***p<0,01*

Tablo 4.22'de cinsiyete göre sanal romantik ilişkide sohbet konuları değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %30,4'ü diğer konular hakkında konuştuğunu ve %13,9'u ilişki hakkında konuştuğunu belirtmiştir. 121 kadın katılımcının ise %24,8'i diğer konular hakkında konuştuğunu ve %9,9'unun ilişki hakkında konuştuğunu belirtmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=22,912; p<0,01].

Tablo 4.23. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide görsel ve ses destekli iletişim kullanma durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Sanal romantik partnerle internet ortamındaki görüsmelerinizde sesli ve görsel iletişim	Hayır	n	97	48	145	9,028	.002**
		%	802	608	72,5		
	Evet	n	24	31	55		
		%	198	392	27,5		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100	100	100		

Tablo 4.23'te cinsiyete göre sanal romantik ilişkide görüşmelerde sesli ve görsel destekli iletişim araçlarından faydalanma değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %39,2'si kullandığını belirtmiştir. 121 kadın katılımcının ise %19,8'i kullandığını belirtmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=9,028; p<0,01].

Tablo 4.24. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide internet ortamı dışında görüşme durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Bu kisiyle internet ortamı dışında telefonla ya da yüz yüze görüşme	Hayır	n	97	47	144	10,131	,001**
		%	802	59,5	72		
	Evet	n	24	32	56		
		%	198	40,5	28		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100	100	100		

***p<0,01*

Tablo 4.24'te cinsiyete göre sanal romantik partnerle internet ortamı dışında görüşme değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %40,5'inin görüştüğü belirtilmiştir. 121 kadın katılımcının ise %19,8'i internet dışında görüştüğünü belirtmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=10,131; p<0,01].

Tablo 4.25. Katılımcıların cinsiyetine göre internet ortamı dışında cep telefonundan mesajlaşma durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Sanal romantik partnerle internet dısında birbirinize cep telefonundan ulaşma	Hayır	n	98	47	145	11,079	,001**
		%	81	59,5	72,5		
	Evet	n	23	32	55		
		%	19	40,5	27,5		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100	100	100		

***p<0,01*

Tablo 4.25'te cinsiyete göre sanal romantik partnerle internet telefonla görüşme değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %40,5'inin görüştüğü belirtilmiştir. 121 kadın katılımcının ise %19,0'u internet dışında cep telefonuyla görüştüğünü belirtmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=11,079; p<0,01].

Tablo 4.26. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide partnerle sosyal paylaşım ağlarında görüşme durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Grup		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Sanal romantik partnerle sosyal medyada iletişim	Hayır	n	99	51	150	7,595	,005**
		%	818	64,6	75		
	Evet	n	22	28	50		
		%	182	35,4	25		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100	100	100		

***p<0,01*

Tablo 4.26'da cinsiyete göre sanal romantik partnerle sosyal ağ uygulamalarında görüşme değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %35,4'ünün görüştüğü belirtilmiştir. 121 kadın katılımcının ise %18,2'sinin sanal romantik partneriyle sosyal ağ uygulamalarında görüştüğü belirtilmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=7,595; p<0,01].

Tablo 4.27. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide partnerle sohbet sitelerinde görüşme durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Sanal romantik partneler sohbet sitelerinde görüşmek	Hayır	n	96	47	143	9,237	,002**
		%	79,3	59,5	71,5		
	Evet	n	25	32	57		
		%	20,7	40,5	28,5		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100	100	100		

Tablo 4.27'de cinsiyete göre sanal romantik partnerle sohbet uygulamalarında görüşme değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %40,5'inin görüştüğü belirtilmiştir. 121 kadın katılımcının ise %20,7'sinin sanal romantik partneriyle sohbet uygulamalarında görüştüğü belirtilmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=9,237; p<0,01].

Tablo 4.28. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişki dışında başka bir romantik ilişki yaşama durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
İnternet ortamında devam eden bir romantik ilişkiye ek olarak internet dışında da romantik ilişki	Hayır	n	110	58	168	10,880	,001**
		%	90,9	73,4	84		
	Evet	n	11	21	32		
		%	9,1	26,6	16		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100	100	100		

***p<0,01*

Tablo 4.28'de cinsiyete göre sanal romantik ilişki dışında başka bir romantik ilişki yaşama değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %26,6'sı sanal romantik ilişkisi dışında internet ortamında olmayan başka bir romantik ilişkisi olduğu belirtilmiştir. 121 kadın katılımcının ise %9,1'inin başka bir ilişkisi olduğu belirtilmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=10,880; p<0,01].

Tablo 4.29. Katılımcıların cinsiyetine göre birden fazla sanal ilişki yaşama durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
İnternet ortamında aynı anda sürdürdüğünüz birden fazla romantik ilişki	Hayır	n	118	62	180	19,251	<0.01**
		%	97,5	78,5	90		
	Evet	n	3	17	20		
		%	2,5	21,5	10		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100	100	100		

***p<0,01*

Tablo 4.29'da cinsiyete göre birden fazla sanal romantik ilişki yaşama değişkeninin dağılımı incelendiğinde 79 erkek katılımcının %21,5'i, birden fazla sanal romantik ilişkisi olduğu belirtilmiştir. 121 kadın katılımcının ise %2,5'inin başka bir sanal romantik ilişkisi olduğu belirtilmiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=19,251; p<0,01].

Tablo 4.30. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkide gerçekleri olduğundan farklı yansıtma durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Sanal romantik partnerden kendinizle ilgili sakladığınız ya da ona özelliklerinizi gerçeğinden farklı yansıttığınız durumlar	Hayır	n	118	69	187	8,148	,006**
		%	97,5	87,3	93,5		
	Evet	n	3	10	13		
		%	2,5	12,7	6,5		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100	100	100		

***p<0,01*

Tablo 4.30'da cinsiyete göre sanal ilişkide kişilerin kendilerini olduğundan farklı yansıtma durumu incelendiğinde 79 erkek katılımcının %12,7'si kendilerini olduğundan farklı yansıttığını belirtilmiştir. 121 kadın katılımcının ise %2,5'inin kendini farklı yansıttığı belirtilmiştir. Kadınların %97,5'i bu soruya yanıt vermemiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=8,148; p<0,01].

Tablo 4.31. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkiyi yakın çevreyle paylaşma durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Sanal romantik ilişkiyi yakın çevrenizle paylaşma durumu	Hayır	n	97	55	152	2,914	,063
		%	802	69,6	76		
	Evet	n	24	24	48		
		%	198	30,4	24		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100	100	100		

Tablo 4.31'de cinsiyete göre sanal ilişkiyi yakın çevreyle paylaşma durumu incelendiğinde 79 erkek katılımcının %30,4'ü sanal ilişkisini yakın çevreyle paylaştığı belirtilmiştir. 121 kadın katılımcının ise %19,8'inin ilişkisini yakın çevreyle paylaştığı belirtilmiştir. Kadınların %80,2'si bu soruya yanıt vermemiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir [χ^2=2,914; p>0,05].

Tablo 4.32. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkinin gerçek bir romantik ilişkiden farklılığı değişkeninin çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Sanal romantik ilişkinin ciddi ve internet dısında yürütülen bir romantik iliskiden tamamiyle farksız olduğunu düşünmek	Hayır	n	108	57	165	9,685	,002**
		%	89,3	722	82,5		
	Evet	n	13	22	35		
		%	10,7	278	17,5		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100	100	100		

***p<0,01*

Tablo 4.32'de cinsiyete göre sanal ilişkinin gerçek bir romantik ilişkiden farklılığı durumu incelendiğinde 79 erkek katılımcının %27,8'inin farksız olduğunu düşündüğü belirtilmiştir. 121 kadın katılımcının ise %10,7'sinin farksız olduğunu düşündüğü belirtilmiştir. Kadınların %89,3'ü bu soruya yanıt vermemiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir [χ^2=9,685; p<0,01].

Tablo 4.33. Katılımcıların cinsiyetine göre sanal ilişkinin bitme nedenlerinin çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
			Kadın	Erkek			
Sanal romantik ilişkinin bitme sebebi	Yanıt verilmemiş	n	91	42	133	22,811	,001**
		%	752	532	66,5		
	Değer vermediğim ve ilişkiye emek harcamak istemediğim için	n	1	6	7		
		%	08	7,6	3,5		
	Diğer	n	10	8	18		
		%	8,3	10,1	9		
	Güvenmediğim için	n	14	8	22		
		%	11,6	10,1	11		
	Hayatımda başka birisi olduğu için	n	0	3	3		
		%	0	38	1,5		
	İletisim kopukluğundan dolayı	n	5	9	14		
		%	4,1	11,4	7		
	Kıskançlık yüzünden	n	0	3	3		
		%	0	38	1,5		
	Toplam	n	121	79	200		
		%	100	100	100		

***p<0,01*

Tablo 4.33'te cinsiyete göre sanal ilişkinin bitme durumu incelendiğinde 79 erkek katılımcının %11,4'ü iletişim kopukluğun dolayı, %10,1 güvenmediği için ve %10,1'i diğer sebeplerden bittiğini belirtmiştir. 121 kadın katılımcının %11,6'sının güvenmediği için ve %8,3'ünün diğer sebeplerle sanal ilişkisini bitirdiği belirtilmiştir. Kadınların %75,2'si bu soruya yanıt vermemiştir. Dağılımdaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır [χ^2=22,811; p<0,01]

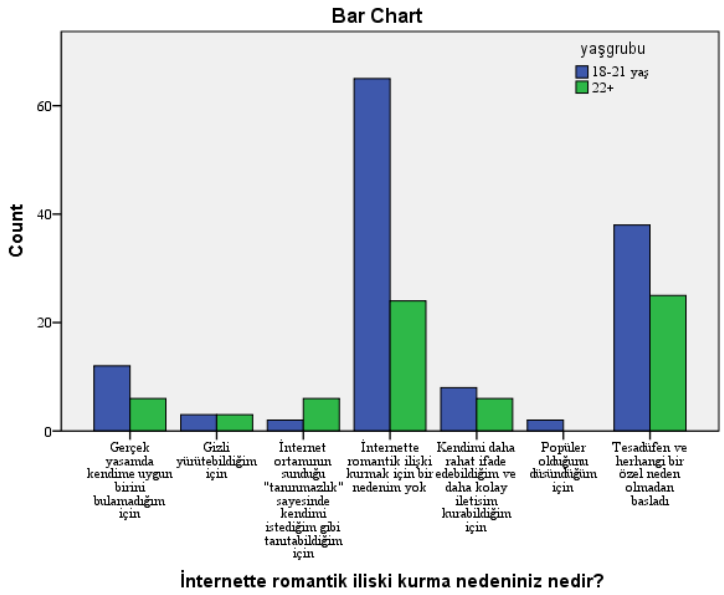
Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Sanal İlişkilere Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması

Araştırmada, katılımcıların sanal romantik ilişkilere yönelik tutumları yaş grubu değişkenleri bakımından karşılaştırılması amacıyla çapraz tablolar ve Ki-kare analizi yapılmıştır. Araştırmada, yaş grubuna göre sanal ilişkilere yönelik tutumlardaki farklılıkların ne düzeyde olduğu incelenmiştir. Analizlerde anlamlılık değeri 0,05 düzeyinde alınmıştır.

Tablo 4.34. Yaş grubuna göre katılımcıların internette romantik ilişki kurma amaçlarının çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Yaş grubu 18-21 yaş	22+	Toplam	χ^2	p
İnternette romantik ilişki kurma nedeni	Gerçek yasamda kendime uygun birini bulamadığım için	n	12	6	18		
		%	92	8,6	9		
	Gizli yürütebildiğim için	n	3	3	6		
		%	2,3	4,3	3		
	İnternet ortamının sunduğu "tanınmazlık" sayesinde kendimi istediğim gibi tanıtabildiğim için	n	2	6	8		
		%	1,5	8,6	4		
	İnternette romantik ilişki kurmak için bir nedenim yok	n	65	24	89		
		%	50	34,3	44,5		
	Kendimi daha rahat ifade edebildiğim ve daha kolay iletişim kurabildiğim için	n	8	6	14		
		%	62	8,6	7	10,831	,083
	Popüler olduğunu düşündüğüm için	n	2	0	2		
		%	1,5	0	1		
	Tesadüfen ve herhangi bir özel neden olmadan başladı	n	38	25	63		
		%	292	35,7	31,5		
	Toplam	n	130	70	200		
		%	100	100	100		

Tablo 4.34'te İnternette romantik ilişki kurma nedeninin yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde, 18-21 yaş katılımcılarda, gerçek yaşamda kendine uygun birini bulamadığı için yanıtını veren %9,2; gizli yürütebildiği için yanıtını veren %2,3; tanınmazlığın sağlanması yanıtını verenler %1,5; internette romantik ilişki kurma nedeni olmadığı şeklinde yanıt verenler %50; kendini daha iyi ifade ettiği ve daha kolay iletişim kurduğu yanıtını veren %6,2; popüler olduğunu düşündüğü yanıtı verenler %1,5 ve tesadüfen ve herhangi bir özel nedeni olmadığı yanıtını veren %29,2 oranındadır. 22 yaş ve üzeri katılımcılarda ise gerçek yaşamda kendine uygun birini bulamadığı için yanıtını veren %8,6; gizli yürütebildiği için yanıtını veren %4,3; tanınmazlığın sağlanması yanıtını verenler %8,6; internette romantik ilişki kurma nedeni olmadığı şeklinde yanıt verenler %34,3; kendini daha iyi ifade ettiği ve daha kolay iletişim kurduğu yanıtını veren %8,6; popüler olduğunu düşündüğü yanıtı verenler %0,0 ve tesadüfen ve herhangi bir özel nedeni olmadığı yanıtını veren %35,7oranındadır. Yaş gruplarına göre dağılımın anlamlı farklılık oluşturmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

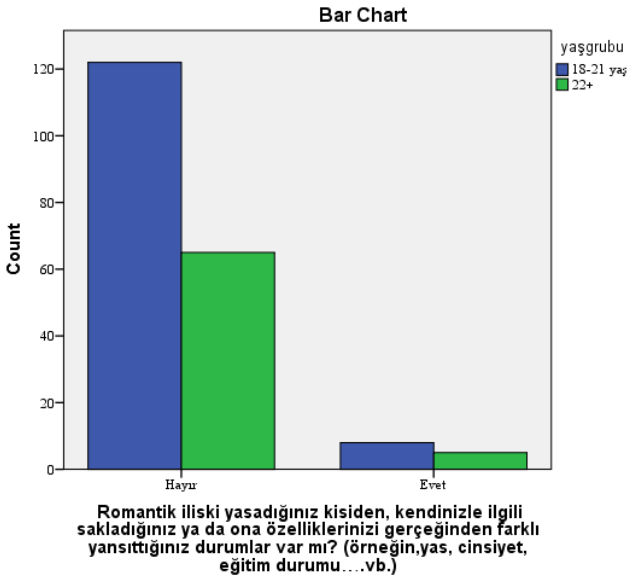

Şekli 4.3. Yaş grubuna göre katılımcıların internette romantik ilişki kurma amaçlarının grafiksel gösterimi

Tablo 4.35. Yaş grubuna göre katılımcıların ilişkilerinde gerçeği yansıtma durumuna göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Yaş grubu 18-21 yaş	Yaş grubu 22+	Toplam	χ^2	p
Sanal romantik partnerden kendinizle ilgili sakladığınız ya da ona özelliklerinizi gerçeğinden farklı yansıttığınız durumlar	Hayır	n	122	65	187	,073	,787
		%	938	92,9	93,5		
	Evet	n	8	5	13		
		%	62	7,1	6,5		
	Toplam	n	130	70	200		
		%	100	100	100		

Tablo 4.35'te, romantik ilişki yaşadığı kişiden gerçeği saklama ya da farklı gösterme durumunun yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde, 18-21 yaş katılımcılarda, gerçeği farklı yansıtmayan ve gizlemeyen katılımcıların oranı %93,8 ve gerçeği farklı yansıtan ve gizleyen %6,2 oranındadır. 22 yaş ve üzeri katılımcılarda ise gerçeği farklı yansıtmayan ve gizlemeyen katılımcıların oranı %92,9 ve gerçeği farklı yansıtan ve gizleyenlerin oranı %7,1'dir. Yaş gruplarına göre dağılımın anlamlı farklılık göstermediği sonucu elde edilmiştir (p>0,05).

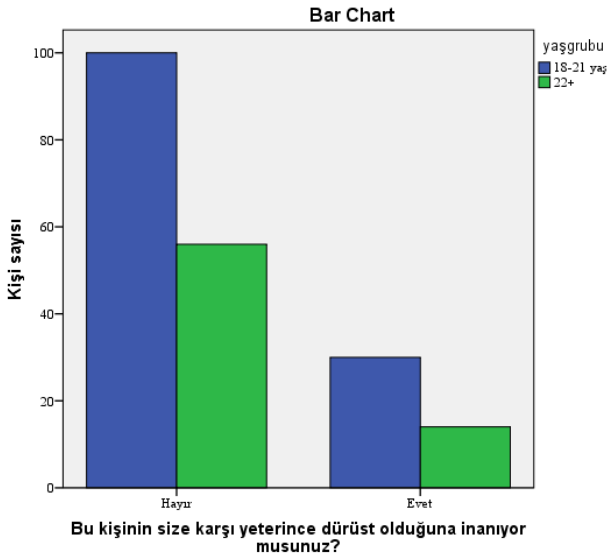

Şekli 4.4. Yaş grubuna göre katılımcıların ilişkilerinde kendisiyle ilgili özellikleri yansıtmaya ilişkin tutumlarının grafiksel gösterimi

Tablo 4.36. Yaş grubuna göre katılımcıların sanal ilişki yaşadığı kişinin dürüstlüğü hakkındaki görüşüne göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Yaş grubu		Toplam	χ^2	p
			18-21 yaş	22+			
Sanal romantik partnerin size karşı dürüstlüğü	Hayır	n	100	56	156	,251	,616
		%	76,9	80	78		
	Evet	n	30	14	44		
		%	23,1	20	22		
	Toplam	n	130	70	200		
		%	100	100	100		

Tablo 4.36'da, romantik ilişki yaşadığı kişinin dürüstlüğü hakkındaki görüşlerinin yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde, 18-21 yaş katılımcılarda, sanal ilişki yaşadığı kişinin dürüst olduğunu inananların oranı %23,1'dir. Dürüst olmadığına inananların oranı ise %76,9'dur. 22 yaş ve üzeri katılımcılarda ise sanal ilişki yaşadığı kişinin dürüst olduğunu inananların oranı %20'dir. Dürüst olmadığına inananların oranı ise %80'dir. Yaş gruplarına göre dağılımın anlamlı farklılık göstermediği sonucu elde edilmiştir ($p>0,05$).

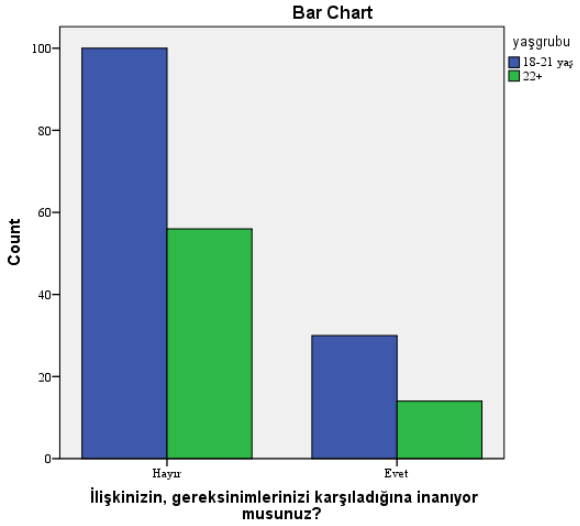

Şekli 4.5. Yaş grubuna göre katılımcıların sanal ilişki yaşadığı kişinin dürüstlüğü hakkındaki yanıtlarının grafiksel gösterimi

Tablo 4.37. Yaş grubuna göre katılımcıların sanal ilişkisinin gereksinimlerini karşılayıp karşılamadığı görüşüne göre çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Yaş grubu 18-21 yaş	Yaş grubu 22+	Toplam	χ^2	p
Sanal romantik ilişkinizin gereksinimlerinizi karşılama durumu	Hayır	n	100	56	156	,082	,442
		%	76,9	80	78		
	Evet	n	30	14	44		
		%	23,1	20	22		
	Toplam	n	130	70	200		
		%	100	100	100		

Tablo 4.37'de, sanal ilişkinin gereksinimleri karşıladığına ilişkin görüşlerin yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde, 18-21 yaş katılımcılarda, sanal ilişkisinin gereksinimlerini karşıladığını düşünenlerin oranı %23,1'dir. Gereksinimleri karşılamadığına inananların oranı ise %76,9'dur. 22 yaş ve üzeri katılımcılarda ise sanal ilişkinin gereksinimlerini karşıladığını düşünenlerin oranı %20'dir. İlişkisinin gereksinimlerini karşılamadığını düşünenlerin oranı ise %80'dir. Yaş gruplarına göre dağılımın anlamlı farklılık göstermediği sonucu elde edilmiştir ($p>0,05$).

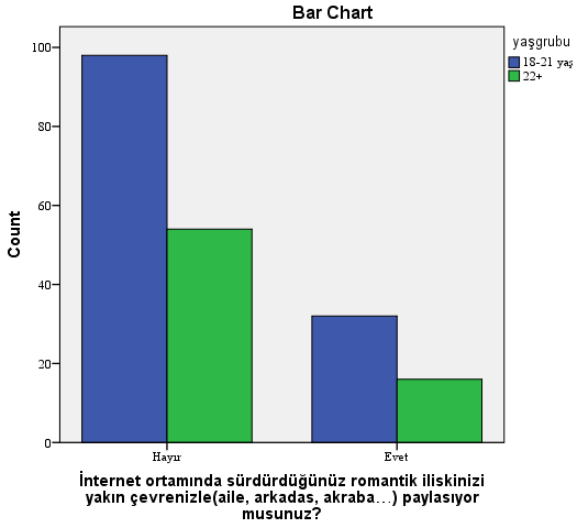

Şekli 4.6. Yaş grubuna göre katılımcıların sanal ilişkisinin gereksinimlerini karşılayıp karşılamadığına yönelik yanıtlarının grafiksel gösterimi

Tablo 4.38. Yaş grubuna göre katılımcıların sanal ilişkisini yakın çevreyle paylaşma durumunun çapraz tablo ve ki-kare bulguları

Değişken	Gruplar		Yaş grubu		Toplam	χ^2	p
			18-21 yaş	22+			
Sanal romantik iliskinizi yakın çevrenizle paylaşma durumu	Hayır	n	98	54	152	,077	,462
		%	75,4	77,1	76		
	Evet	n	32	16	48		
		%	24,6	22,9	24		
	Toplam	n	130	70	200		
		%	100	100	100		

Tablo 4.38'de, sanal ilişkisini yakın çevreyle paylaşma hakkındaki görüşlerin yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde, 18-21 yaş katılımcılarda, sanal ilişkisini yakın çevresiyle paylaştığını belirtenlerin oranı %24,6'dır. Sanal ilişkisini yakın çevresiyle paylaşmayanların oranı ise %75,4'tür. 22 yaş ve üzeri katılımcılarda ise sanal ilişkisini yakın çevresiyle paylaştığını belirtenlerin oranı %22,9'dur. Sanal ilişkisini yakın çevresiyle paylaşmayanların oranı ise %77,1'dır. Yaş gruplarına göre dağılımın anlamlı farklılık göstermediği sonucu elde edilmiştir ($p>0,05$).

Şekli 4.7. Yaş grubuna göre katılımcıların sanal ilişkisini yakın çevreyle paylaşma durumuna ilişkin yanıtlarının grafiksel gösterimi

BÖLÜM 5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, geç ergenlerin ve beliren erişkinlerin sosyal medya platformlarında romantik ilişkilere yönelik tutumları ve tercihleri hakkında veriler elde edilmesi ve yaygınlığın incelenmesi amaçlanmıştır. Dijital Çağ'da bireylerin bireysel ve sosyal açıdan birçok ihtiyacını karşılaştığı sanal ortamda romantik ilişkilerin yaygınlaşmaktadır (Mantell, 2018). Bu çalışmada da internette en fazla zaman geçiren yaş grubu olan 18-25 arası geç ergen bireylerin söz konusu duruma yönelik tutumları değerlendirilmiştir. Bu bölümde, ilk olarak, katılımcılara uygulanan "Sanal Romantik İlişki Anketi (SRİA)" içerisindeki sorular doğrultusunda internet kullanımı ve sanal romantik ilişki anlayışına ilişkin görüşler ilgili literatürle karşılaştırılarak ele alınmıştır. İkinci olarak, katılımcıların sanal romantik ilişki durumu ile sosyo-demografik değişkenleri arasındaki ilişki hakkındaki bulgular değerlendirilmiştir.

Geç Ergen ve Beliren Erişkinlerin Sanal Romantik İlişkilere Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu

Araştırmanın örneklemini oluşturan yaş gruplarının 18-21 ve 22 ve üzeri şeklinde gruplandırıldığı araştırmada, geç ergenlik ve beliren erişkinlik dönemindeki katılımcılarla çalışma yapılmıştır. Geç ergenlik ve beliren yetişkinlerin teknoloji kullanımının yaygınlığı göz önünde bulundurulduğunda, 18-21 yaş ile 22 yaş ve üzeri katılımcıların sanal ilişkiler hakkındaki görüşlerindeki farklılıkların değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

İlk olarak, kuramsal açıdan ele alındığında, ergenlik dönemindeki psikososyal gelişimin ve ilişkilerdeki yeni boyutların açıklanması için Anna Freud'un ergenlik dönemi ile ilgili görüşlerinin bu çalışmadaki bulgulara katkı sunabileceği anlaşılmaktadır. Ergenlik dönemindeki ilişkilere yönelik önemli bir husus ise ebeveynlerden libidoyu uzaklaştırmak yerine ya da büyük olasılıkla bu konuda başarılı olamamaları halinde, ergen egosu, onlara karşı hissedilen duyguları tersine çevirerek kendini savunmasıdır. Bu, sevgiyi nefrete, bağımlılığı isyana, saygı ve hayranlığı hor görme ve alay etmeye

dönüştürmek anlamına gelebilir. Bu tür bir etkinin tersine çevrilmesi temelinde ergen kendisini "özgür" olarak hayal eder, ancak aslında bir çatışmanın söz konusu olduğu anlaşılmaktadır (Freud, 1958). Bu gibi durumların ve yaşanan çatışmaların bir açıdan çözümünün dış çevrede ve akran ilişkilerinde telafi edilebileceği öngörülmekle birlikte, günümüz koşullarında sanal ilişkilerin bu anlamda güçlü bir telafi aracı olduğu anlaşılmaktadır.

Sosyal medya platformlarını sosyalleşmek ve romantik ilişki yaşama açısından elverişli bulan ve bu tür deneyimleri olduğunu belirten katılımcıların araştırmada önemli bir oranda olduğu anlaşılmaktadır. %71,5 oranında katılımcı, internetten biriyle tanıştığını belirtmiştir. Öte yandan, katılımcılarının %23,5'i şu an bir sanal romantik ilişkisi olduğu belirtmiştir. Romantik partnerleriyle hangi platformdan tanıştıklarına yönelik soruya ise %30 oranında katılımcı sosyal medya uygulamaları olarak yanıt vermiştir. Castro ve meslektaşları (2020) tarafından da belirtildiği üzere, sosyal medya platformları ve bunu takip eden romantik partner bulma platformlarının sayısı her geçen gün artmaktadır. Ayrıca, bu uygulamalar beliren erişkin ve geç ergen bireyler tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Castro ve meslektaşları (2020), 18-26 yaş arası bireyle yürütmüş olduğu araştırmada, erkekler ve daha ileri yaşta olanların çevrimiçi arkadaşlık sitelerini daha fazla kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların sanal romantik ilişkileri nasıl tanımladığına yönelik görüşleri incelendiğinde, %58'i sanal romantik ilişkileri arkadaşça olarak nitelendirmiştir. Öte yandan, Blunt-Vinti (2016) tarafından ergenlerin sanal romantik ilişki anlayışlarını inceledikleri araştırmada, ergenlerin romantik ilişkileri daha çok cinsel birliktelik ve yakınlık açısından değerlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonucun özellikle kültürel farklılıklardan kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, Menkin ve meslektaşları (2015) tarafından yapılan araştırmada da, bireylerin çevrimiçi arkadaşlık sitelerinden beklentilerinin yaşa bağlı olarak değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, erkeklerin, kadınlara kıyasla çevrimiçi romantik ilişkileri çoğunlukla cinsel doyumu sağlama amacıyla tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, Davis ve Fingerman (2016) tarafından yapılan araştırmada da genç erişkinlerin sanal romantik ilişki anlayışları cidden çekicilik üzerine yoğunlaşmıştır. Bu araştırmada, katılımcılar sanal romantik ilişkisinde partneriyle çoğunlukla sohbet ettiğini ve bu oranın %48 olduğu görülmüştür. Öte yandan, %43,5'i sanal romantik partneriyle her gün iletişim

kurmaktadır. İletişim kurma sıklığı gün içerisinde %31 oranında katılımcı için 2 ile 4 saat arasındadır. Ayrıca, sanal romantik ilişkisi olan katılımcıların %11,5'i ilişkisinden bahsetmekte ve %27 diğer konulardan söz etmektedir. Katılımcıların %31,5'i sanal romantik partneriyle tesadüfen tanıştığını belirtmiştir.

Vandeweerd ve meslektaşları (2016) tarafından yapılan araştırmada, katılımcıların, sanal romantik ilişkilerinde kendilerini olduğundan farklı gösterdiği ve yalan söyleyebildiğini, bu durumun kişiler için riskli olduğunu ileri sürmüştür. Bu araştırmada ise katılımcıların %22'si partnerine karşı dürüst olduğunu; fakat %6,5 oranında katılımcının ise sanal romantik partnerine karşı kendisini olduğundan farklı gösterdiği belirtilmiştir. Elde edilen sonucun, özellikle uzaktan iletişimin kişilerin kendi inisiyatifinde bazı eylemleri barındırmasından kaynaklı olarak, kendilerine dair farklı bilgiler verebilecekleri ve/veya yalan söyleyebileceklerini düşündürebilmektedir. Örneğin, bu araştırmada %10 oranında katılımcı birden fazla sanal romantik ilişki sürdürdüğünü belirtmiştir. %16 oranında katılımcı ise sanal romantik ilişkiye ek olarak, İnternet dışında tanıştığı biriyle ilişkisi olduğunu belirtmiştir. Bu durumda, sanal romantik ilişkilerin kişiler açısından taşıdığı anlamı ya da ilişkiye dair tutumlarının bu denli esnek ve yönlendirilebilir olduğu anlaşılmaktadır. Araştırma bulgularının belirtilen çalışmayla tutarlı olduğu görülmektedir.

Sanal romantik ilişkilere yönelik diğer bulgular incelendiğinde, katılımcıların %28'i sanal romantik ilişkisiyle İnternet dışında da görüştüğü belirtilmiştir. %27,5'i ise sanal sohbet dışında sesli ve görüntülü iletişimi tercih ettiğini belirtmiştir. Katılımcıların %24'ü sanal romantik ilişkisini yakın çevresiyle paylaştığını belirtmiştir. Ayrıca, %17,5 oranında katılımcı için sanal romantik ilişkiler, İnternet dışında tanışılan ve ilişki kurulan romantik ilişkiler kadar ciddi ve onlardan farksız olarak görülmektedir. Katılımcıların %22'si sanal romantik ilişkilerin ilişki gereksinimlerini karşıladığını belirtmiştir.

Katılımcıların sanal romantik ilişki sürecine ilişkin sorulara vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde, katılımcıların %12,5'inin sanal romantik ilişkisin bir aydan daha az sürdüğü bildirilmiştir. Sanal romantik ilişkinin bitme sebebi ise %11 oranında güvensizlik olarak belirtilmiştir. Duran ve Martinez-Pecino (2015) tarafından yapılan araştırmada, sanal romantik ilişkilerde zorbalık incelenmiştir. Araştırma bulguları %57,2 oranında katılımcı eski partneri tarafından telefonla ve %27,4'ü ise internet üzerinden sanal zorbalığa maruz kaldığını belirtmiştir. Sanal romantik ilişki kurmaya yönelik

motivasyon incelendiğinde ise en yüksek sıklıkta verilen yanıtın %31,5 oranında tesadüfen tanışma olduğu görülmektedir. Korchmaros ve meslektaşları (2015) tarafından yapılan diğer bir araştırmada ise ergenlerin sanal romantik ilişki kurma isteğiyle ilişkilendirilen faktörler arasında çevrimdışı popülerliği sağlayamama neticesinde sanal romantik ilişkilerle bu durumu telafi etmek yer almaktadır.

Katılımcıların sanal ilişki durumu ve sosyo-demografik değişkenleri arasındaki ilişki incelendiğinde, ilk olarak cinsiyet değişkeni ile sanal romantik ilişki durumu karşılaştırılmıştır. Araştırma bulguları doğrultusunda, erkeklerin sanal romantik ilişki sıklığının kadınlara kıyasla daha fazla olduğu görülmektedir. Elde edilen sonucun ilgili literatürle tutarlılık gösterdiği görülmektedir (Menkin ve ark., 2015). Öte yandan, farklı gruplar ve yaş aralıkları için sosyalleşme aracı olarak ve eş seçimi için internetin kullanımında büyük ölçüde yaygınlaşma olduğuna yönelik fikir birliği söz konusudur (Rosenfeld ve Thomas, 2012; Kim, Kwon ve Lee, 2009).

Yaş aralığı ve sanal ilişki durumu arasındaki ilişki incelendiğinde, yaş ile sanal ilişki durumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Bu durumun, katılımcıların yaş aralıklarının büyük ölçüde farklılık göstermemesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Literatürde ise, sanal romantik ilişkilerle ilgili yapılan araştırmaların farklı yaş gruplarıyla yürütüldüğü görülmektedir (Traeen ve Thuen, 2013; Blunt-Vinti, 2016; Vanderweerd ve ark., 2016). Stephure ve meslektaşları (2009) tarafından yapılan bir diğer araştırmada, sanal romantik ilişkilerde yaş ve ilişkiye katılım düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. 175 kişiyle yürütülen araştırmada, yaşın kişilerin sanal ilişkilere yönelik tutumları açısından belirleyici olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma bulguları, kişilerin yaşına göre sanal romantik ilişkilere dair damgalama ya da herhangi bir negatif tutum ve önyargının söz konusu olmadığını göstermiştir. Bu doğrultuda, sanal romantik ilişkilerin her yaş grubundan insan için uygun olabileceği düşünülebilir.

Diğer bir sosyo-demografik değişken olan ebeveyn eğitim durumuyla sanal ilişki durumu karşılaştırılmış; fakat yalnızca baba eğitim düzeyiyle anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Bulgular doğrultusunda, babaları ilköğretim ve okuryazar olan katılımcılarda sanal ilişki durumu sıklığı en fazla bulunmuştur. Elde edilen sonucun, baba eğitim durumu ile tutarlılık gösterebilecek sosyokültürel ve sosyoekonomik koşulların sunabileceği aile ortamı ve işlevselliği sebebiyle bireylerin tercihlerinin bu yönde

olmasıyla ilişkisi olabilir. Ayrıca, kendilerine ait odaları olduğunu belirten katılımcılarda sanal romantik ilişki durumunun daha sık görüldüğü sonucu elde edilmiştir. Bu sonuçlar, kişilerin sanal romantik ilişki yaşamaya yönelik fizyolojik ve sosyal koşullara sahip olduğunu gösterir niteliktedir. Kim, Kwon ve Lee (2009) tarafından yapılan araştırmada, çevresel faktörlerden farklı olarak psikolojik özelliklerin sanal romantik ilişkilerle bağlantısı incelenmiştir. Bulgular doğrultusunda, düşük benlik saygısı ve sosyalleşme eğiliminin az olması sanal romantik ilişkilere yönelimin artmasıyla ilişkilendirilmektedir. Bu durum, kişilerin sanal ortamda kendilerini olduğundan daha farklı gösterebilmesiyle ilgili olabilir. Gerçek zamanlı bir iletişim ve ilişkide karşılaşmaları muhtemel durumlarla mücadele etmek yerine kişilerin sanal ortamda kendilerinin yönlendirebildiği ve şekillendirebildiği bir profille sosyalleşmesi daha etkili görülebilir.

Araştırmada, internet kullanımına ilişkin sorular ve sanal romantik ilişki durumu arasındaki ilişki incelendiğinde, internette geçirilen süre ve sanal ilişki durumu arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Elde edilen sonucun tutarlı olduğu ve bir diğer soruda da anlaşıldığı üzere, sanal romantik ilişkisi olan katılımcıların partnerleriyle çoğunlukla günde 2-4 saat iletişim halinde olduğu sonucu elde edilmiştir.

İleri Araştırma ve Uygulamalara Yönelik Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, geç ergenler ve beliren yetişkinlerin sanal romantik ilişkileri yaygın olarak tercih ettiği ve bu tercihe yönelik farklı motivasyonları olduğu görülmektedir. Araştırmada, genç erişkinlerin sosyal medya platformlarında romantik ilişkilere dair tutumları, mobil teknoloji ve değişen ilişki anlayışı hakkında önemli bilgiler vermektedir. Bu araştırmada elde edilen bulgulara ek olarak, farklı örneklem gruplarıyla araştırmanın tekrar edilebileceği düşünülmektedir. İlk olarak, katılımcıların yaşadığı şehirlere göre internet kullanım sıklığı sanal romantik ilişki yaşama tercihinin karşılaştırılabileceği düşünülmektedir. İkinci olarak, bu araştırmada kullanılan bilgi formuna ek olarak, sanal romantik ilişki tercihi ile ilişkilendirilebilecek ve romantik ilişki deneyimi ile ilgili değişkenlerin karşılaştırılabileceği düşünülmektedir. Örneğin, romantik ilişkiler konusunda önemli bir gösterge olarak kabul edilen ergen ve erişkin bağlanma stillerinin sanal ilişki tercihi ile bağlantısının ileri araştırmalarda incelenebileceği önerilmektedir. Geniş örneklem grubuyla genellenebilir sonuçlar elde edilebileceği düşünülmektedir.

EK'LER

Sanal Romantik İliski Anketi (SRİA)

Bu anket, siz üniversite gençlerinin internet ortamında kurduğunuz "sanal romantik ilişkiler"le ilgili olarak hazırlanmıştır. Anket, "kişisel bilgiler", "internet kullanımı" ve "internet ortamında yaşanan romantik ilişkiler" olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

1. Yasınız
2. Cinsiyetiniz

Kadın Erkek

3. Hangi üniversitede öğrenim görüyorsunuz?
4. Hangi programda öğrenim görüyorsunuz?
5. Kaçıncı sınıfta öğrencisiniz?
6. Annenizin eğitim durumu nedir?
   - Okuma yazma bilmiyor
   - Okuma yazma biliyor ama ilköğretim mezunu değil
   - İlköğretim mezunu
   - Ortaöğretim (lise) mezunu
   - Yükseköğretim mezunu
7. Babanızın eğitim durumu nedir?
   - Okuma yazma bilmiyor
   - Okuma yazma biliyor ama ilköğretim mezunu değil
   - İlköğretim mezunu
   - Ortaöğretim (lise) mezunu
   - Yükseköğretim mezunu
8. Ailenizin aylık geliri nedir? (Varsa kira, yardım gibi eve giren tüm gelirleri dikkate alınız.)
   - 1000 TL. ve altı
   - 1000 TL. – 3000 TL.
   - 3000 TL. – 5000 TL.
   - 5000 TL. – 7000 TL.
   - 7000 TL. ve üzeri

9. Nerede kalıyorsunuz?
   - Ailemin yanında
   - Yurtta
   - Arkadaşlarımla evde
   - Bir akrabamın ya da tanıdığın yanında
   - Tek basıma evde
   - Diğer
10. Kaldığınız yerde kendinize ait bir odanız var mı?

Evet

Hayır
11. Kendinize ait bilgisayarınız var mı?
Evet
Hayır
12. İnternete çoğunlukla nereden bağlanıyorsunuz?

- Ev
- Yurt
- Okul
- İnternet cafe
- Telefon (dolayısıyla bulunduğum her yerden)
- Diğer

13. Ne sıklıkla internet kullanıyorsunuz?

- Ayda birkaç kez
- Haftada 1 kez
- Haftada 2-3 kez arası
- Haftada 4-6 kez arası
- Her gün

14. İnterneti en çok ne amaçla kullanıyorsunuz?

- Günlük islerle ilgili bilgilenmek ve seçenekleri görmek için (bilet alma, rezervasyon yaptırma, sinema seanslarına bakma vb.)
- Eğlence için (oyun oynama, video izleme, müzik dinleme. vb.)
- İletişim kurmak için (elektronik posta, msn, sosyal paylaşım ağları vb.)
- Banka işlemleri, alışveriş, ödemeler vb. için
- Diğer

15. İnternete bağlandığınızda genellikle ne kadar sure internette kalıyorsunuz?

- En çok yarım saat
- 1/2 - 1 saat arası
- 1 - 3 saat arası
- 3 saatten fazla

16. Hiç internet ortamında birisiyle tanıştınız mı?
Evet
Hayır
17. İnterneti kişilerarası ilişkilerinizi (arkadaşlık.. vb.) sürdürmek ve geliştirmek amacıyla kullanıyor musunuz?
Evet
Hayır
18. İnternet ortamında sürdürdüğünüz ve/veya geliştirdiğiniz ilişkilerinizi genellikle nasıl tanımlarsınız? (birden fazla işaretleyebilirsiniz)

- Dostça- Arkadaşça İlişkiler
- Aile İlişkileri
- Romantik (duygusal) İlişkiler
- Öylesine, Sıradan İlişkiler

19. İnternet ortamında bir romantik ilişkiniz (sevgili, flört, çıkma...) var mı?
(Anketin basındaki yönergede de belirtildiği gibi ilişkinin internet ortamında başlamış olması şart değildir. Önemli olan ilişkinin yoğunluğunun sanal ortamda gerçekleşmesidir.)

- Var ve devam ediyor
- Vardı ama bitti
- Hiç olmadı

"Hiç olmadı" seçeneğini işaretleyenler için anket burada sona ermiştir.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Lütfen bundan sonraki soruları yanıtlarken, yasadığınız sadece bir romantik ilişkiyi (su an devam edeni ya da sizin için en önemli olanı) dikkate alınız.

20. Bu kişiyle nasıl tanıştınız?
- Elektronik posta ya da msn aracılığıyla
- Facebook, twitter vb. sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla
- Forumlarda, sohbet odalarında veya arkadaş bulma sitelerinde
- İnternet dışında (gerçek yasamda)
- İnternette oyun oynarken
- Diğer

21-37 arası sorular "Var ve devam ediyor" seceneğini işaretleyenler icindir. "Vardı ama bitti" seneğini isaretleyenler anketi 38. sorudan itibaren yanıtlamaya devam edebilirler.

21. İnternette romantik ilişki kurma nedeniniz nedir? (birden fazla işaretleyebilirsiniz)
- Kendimi daha rahat ifade edebildiğim ve daha kolay iletişim kurabildiğim için
- Gizli yürütebildiğim için
- İnternet ortamının sunduğu "tanınmazlık" sayesinde kendimi istediğim gibi tanıtabildiğim için
- Gerçek yasamda kendime uygun birini bulamadığım için
- Tesadüfen ve herhangi bir özel neden olmadan başladı
- Popüler olduğunu düşündüğüm için

22. Bu kişiyle internet ortamında iletişim kurma sıklığınız nedir?
- Ayda birkaç kez
- Haftada 1 - 2 kez arası
- Haftada 4 - 6 kez arası
- Her gün
- Günde birkaç kez

23. Bu kişiyle internet ortamında her iletişim kurduğunuzda yaklaşık olarak ne kadar sure geçiriyorsunuz?

1 saatten az
1 - 2 saat arası
2 - 4 saat arası
4 - 6 saat arası
6 saatten fazla

24. Bu kişiyle internet ortamındaki paylaşımlarınız nelerdir? (birden fazla işaretleyebilirsiniz)
- Sohbet etme
- Birlikte oyun oynama
- Görüşleri tartışma
- Film, video, müzik, foto vb. veri paylaşma

- Diğer

25. Bu kişiyle en çok hangi konular üzerine sohbet ediyorsunuz? (birden fazla işaretleyebilirsiniz)

- Aile içi ilişkiler
- Özel konular ve kadın-erkek ilişkileri
- Siyaset, din, günlük olaylar, toplumsal konular vb.
- Müzik, tiyatro, sinema vb. kültürel konular
- Aramızdaki ilişki
- Cinsellik
- Diğer

26. Bu kişiyle internet ortamındaki görüşmelerinizde sesli ve görsel destekli iletişimden (kamera, kulaklık..) faydalanıyor musunuz?
Evet
Hayır

27. Bu kişiyle internet ortamı dışında telefonla ya da yüz yüze görüşüyor musunuz?
Evet
Hayır

28. Bu kişiyle internet dışında birbirinize cep telefonundan mesaj (sms)atıyor musunuz?
Evet
Hayır

29. Bu kişiyle sosyal paylaşım ağlarında (facebook, twitter...vb.) görüşüyor musunuz?
Evet
Hayır

30. Bu kişiyle sohbet sitelerinde (msn, myspace...vb.) görüşüyor musunuz?
Evet
Hayır

31. İnternet ortamında devam eden bir romantik ilişkiniz varken, aynı zamanda internet dışında da sürdürdüğünüz bir romantik ilişkiniz var mı?
Evet
Hayır

32. İnternet ortamında aynı anda sürdürdüğünüz birden fazla romantik ilişkiniz var mı?
Evet
Hayır

33. Romantik ilişki yasadığınız kişiden, kendinizle ilgili sakladığınız ya da ona özelliklerinizi gerçeğinden farklı yansıttığınız durumlar var mı? (örneğin, yas, cinsiyet, eğitim durumu….vb.)
Evet
Hayır

34. Bu kişinin size karsı yeterince dürüst olduğuna inanıyor musunuz?
Evet
Hayır

35. İlişkinizin, gereksinimlerinizi karşıladığına inanıyor musunuz?
Evet
Hayır

36. İnternet ortamında sürdürdüğünüz romantik ilişkinizi yakın çevrenizle
(aile, arkadaş, akraba…) paylaşıyor musunuz?
Evet
Hayır

37. İnternet ortamında sürdürdüğünüz romantik ilişkinizin ciddi ve internet dışında yürütülen bir romantik ilişkiden tamamı ile farksız olduğunu düşünüyor musunuz?
Evet
Hayır
38. İnternet ortamında yasadığınız romantik ilişkiniz ne kadar surdu?

- 1 aydan az
- 2 ay - 3 ay
- 3 ay - 6 ay
- 7 ay - 1 yıl
- 1 yıl - 2 yıl
- 2 yıldan fazla

39. İnternet ortamında kurduğunuz romantik ilişki niçin bitti?

- İletişim kopukluğundan dolayı (kendimi iyi anlatamadığım ya da onu yeterince anlayamadığım için)
- Güvenmediğim için
- Değer vermediğim ve ilişkiye emek harcamak istemediğim için
- Kıskançlık yüzünden
- Hayatımda başka birisi olduğu için
- Çevrem onaylamadığı ve çevremden saklamak zorunda olduğum için
- Diğer

40. İnternette romantik ilişki kurma nedeniniz neydi? (birden fazla işaretleyebilirsiniz)

- Kendimi daha rahat ifade edebildiğim ve daha kolay iletişim kurabildiğim için
- Gizli yürütebildiğim için
- İnternet ortamının sunduğu "tanınmazlık" sayesinde kendimi istediğim gibi tanıtabildiğim için
- Gerçek yasamda kendime uygun birini bulamadığım için
- Tesadüfen ve herhangi bir özel neden olmadan başladı
- Popüler olduğunu düşündüğüm için

41. Bu kişiyle internet ortamında iletişim kurma sıklığınız yaklaşık olarak neydi?

- Ayda birkaç kez
- Haftada 1 - 2 kez arası
- Haftada 4 - 6 kez arası
- Her gün
- Günde birkaç kez

42. Bu kişiyle internet ortamında her iletişim kurduğunuzda yaklaşık olarak ne kadar sure geçiriyordunuz?

- 1 saatten az
- 1 - 2 saat arası
- 2 - 4 saat arası
- 4 - 6 saat arası
- 6 saatten fazla

43. Bu kişiyle internet ortamındaki paylaşımlarınız nelerdi? (birden fazla işaretleyebilirsiniz)

- Sohbet etme
- Birlikte oyun oynama

- Görüşleri tartışma
- Film, video, müzik, foto vb. veri paylaşma
- Diğer

44. Bu kişiyle en cok hangi konular üzerine sohbet ediyordunuz? (birden fazla işaretleyebilirsiniz)

- Aile içi ilişkiler
- Özel konular ve kadın-erkek ilişkileri
- Siyaset, din, günlük olaylar, toplumsal konular vb.
- Müzik, tiyatro, sinema vb. kültürel konular
- Aramızdaki ilişki
- Cinsellik
- Diğer

45. Bu kişiyle internet ortamındaki görüşmelerinizde sesli ve görsel destekli iletişimden (kamera, kulaklık..) faydalanıyor muydunuz?
Evet
Hayır
46. Bu kişiyle internet ortamı dışında telefonla ya da yüz yüze görüştünüz mu?
Evet
Hayır
47. Bu kişiyle internet dışında birbirinize cep telefonundan mesaj (sms) atıyor muydunuz?
Evet
Hayır
48. Bu kişiyle sosyal paylaşım ağlarında (facebook, twitter...vb.) görüşüyor muydunuz?
Evet
Hayır
49. Bu kişiyle sohbet sitelerinde (msn, myspace...vb.) görüşüyor muydunuz?
Evet
Hayır
50. Romantik ilişki yasadığınız kişiden, kendinizle ilgili sakladığınız ya da ona özelliklerinizi gerçeğinden farklı yansıttığınız durumlar var mıydı?
(örneğin, yas, cinsiyet, eğitim durumu….vb.)
Evet
Hayır
51. İnternet ortamında devam eden bir romantik ilişkiniz varken, aynı zamanda internet dışında da sürdürdüğünüz bir romantik ilişkiniz oldu mu?
Evet
Hayır
52. İnternet ortamında aynı anda birden fazla romantik ilişkiniz oldu mu?
Evet
Hayır
53. Bu kişinin size karsı yeterince dürüst olduğuna inanıyor muydunuz?
Evet
Hayır
54. İlişkiniz sizin için doyum sağlayıcı mıydı (ilişkinizden memnun muydunuz)?
Evet
Hayır

55. İnternet ortamında sürdürdüğünüz romantik ilişkinizden yakın çevreniz

(aile, arkadaş, akraba…) haberdar mıydı?
Evet
Hayır
56. İnternet ortamında sürdürdüğünüz romantik ilişkinizin ciddi ve internet dışında yürütülen bir romantik ilişkiden tamamiyle farksız olduğunu düşünüyor muydunuz?
Evet
Hayır

KAYNAKÇA

Akçan Parlaz, E., Tekgül, N., Karademirci, E., Öngel, K. (2012). Ergenlik dönemi: fiziksel büyüme, psikolojik ve sosyal gelişim süreci. *Turkish Family Physician, 3*(4), 10-16

Akın, Y.D. ve Ceyhan, E. (2005). Resmi ve özel genel lise öğrencilerinin ailelerinden, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri açısından kendini kabul düzeylerinin incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2,* 69-87.

Akyol, C., Ünal, E., Aydın, F., Debbağ, G., Öztürk, S., Karademir, T. ve Kemeriz, Z. (2012). Sosyal Ağlar. Ankara: Pelikan Yayıncılık.

Alaçam, H. (2012). *Denizli bölgesi üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının görülme sıklığı ve yetişkin dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ile ilişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Arnett, J. J. (1998). Learning to stand alone: The contemporary American transition to adulthood. *Human Development, 41*, 295 – 315.

Arnett, J. J. (2000a). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist, 55*, 469-480.

Arnett, J. J. (2000b). High hopes in a grim world: Emerging adults' view of their future and "Generation X". *Youth & Society, 31*, 267 – 286.

Arnett, J. J. (2001). Conceptions of the transition to adulthood: Perspectives from adolescence to midlife. *Journal of Adult Development, 8*, 133-134.

Arnett, J. J. (2003). Conceptions of the transition to adulthood among emerging adults in American ethnic groups. In J.J. Arnett & N.L. Galambos (Eds.), *New directions for child and adolescent development: Cultural conceptions of the transition to adulthood* (p. 63- 75). San Francisco: Jossey-Bass.

Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from late teens through the twenties.* Oxford, UK: Oxford University Press.

Arnett, J.J. (1997). Young people's conceptions of the transition to adulthood. *Youth & Society, 29*, 1-23.

Ataman, A. (2004). *Gelişim ve Öğrenme.* Gündüz Eğitim ve Yayıncılık. Ankara.

Başerer, Z. (2014). *Öğrencilerin interneti ve sosyal paylaşım sitelerini kullanma durumlarına göre iletişim becerileri ve öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi*

(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

Błachnio, A., Przepiorka, A., Benvenuti, M., Mazzoni, E., & Seidman, G. (2019). Relations Between Facebook Intrusion, Internet Addiction, Life Satisfaction, and Self-Esteem: a Study in Italy and the USA. *International Journal of Mental Health and Addiction, 17*(4), 793–805.

Blunt-Vinti, H. D., Wheldon, C., McFarlane, M., Brogan, N., & Walsh-Buhi, E. R. (2016). Assessing Relationship and Sexual Satisfaction in Adolescent Relationships Formed Online and Offline. *Journal of Adolescent Health*, *58*(1), 11-16. Scopus.

Castro, Á., Barrada, J. R., Ramos-Villagrasa, P. J., & Fernández-Del-Río, E. (2020). Profiling dating apps users: Sociodemographic and personality characteristics. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *17*(10). Scopus.

Chisholm, L., & Hurrelmann, K. (1995). Adolescence in modern Europe: Pluralized transition patterns and their implications for personal and social risks. *Journal of Adolescence, 18,* 129-158.

Çuhadaroğlu, F., Canat, S., Kılıç, E., Şenol, S., Rugancı, N., Öncü, B., Hoşgör, A.G., Işıklı, S., Avcı, A. (2004). *Ergen ve Ruhsal Sorunlar. Durum Saptama Çalışması.* Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Raporları, Ankara

Davis, E. M., & Fingerman, K. L. (2016). Digital Dating: Online Profile Content of Older and Younger Adults. *Journals of Gerontology - Series B Psychological Sciences and Social Sciences*, *71*(6), 959-967.

Doğan, U. (2016). Lise Öğrencilerinin Sosyal ağ siteleri kullanımının mutluluk, psikolojik iyi-oluş ve yaşam doyumlarına etkisi: Facebook ve Twitter örneği. *Eğitim ve Bilim, 41*(183), 217-231.

Doruk, D. (2007). *Öğrenme İsteksizliğinin İnternet Kullanımıyla İlişkilendirilmesi (Ergen Boyutunda)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Durán, M., & Martinez-Pecino, R. (2015). Cyberbullying trough mobile phone and the internet in dating relationships among youth people. *Comunicar*, *22*(44), 159-167.

Eftekin, P. (2015). *Ergenlik dönemindeki öğrencilerin internet bağımlılığı ve anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri

Ellis, W. E., Dumas, T. M., & Forbes, L. M. (2020). Physically isolated but socially connected: Psychological adjustment and stress among adolescents during the initial COVID-19 18 crisis. *Canadian Journal of Behavioural Science / Revue Canadienne Des Sciences Du Comportement*, *52*(3), 177–187.

Eraslan, L. (2016). *Sosyal Medyayı Anlamak.* Ankara: Nobel Yaşam Yayınları.

Erikson, E. (1950). *Childhood and society*. New York: Norton.

Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis.* New York: Norton.

Facio, A., & Micocci, F. (2003). Emerging adulthood in Argentina. In J.J. Arnett & N.L. Galambos (Eds.), *New directions for child and adolescent development: Cultural conceptions of the transition to adulthood* (p. 21 - 32). San Francisco: Jossey-Bass.

Freud, A. (1958). *Adolescence. The Psychoanalytic Study of the Child, 13(1), 255–278.*

Furman, W., Brown, B.B. ve Feiring, C. (1999). *The Development of Romantic Relationships in Adolescence.* NY: Cambridge University Press.

Furstenberg, F. F., Kennedy, S., McLoyd, V. C., Rumbaut, R. G., & Settersen, R. (2004). Growing up is harder to do. *Contexts, 3*(*3*), 33 – 41.

Gao, W., Liu, Z., & Li, J. (2017). How does social presence influence SNS addiction? A belongingness theory perspective. *Computers in Human Behavior*, *77*, 347–355.

Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, R. O. (2010). *Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı.* XV. Türkiye'de İnternet Konferansı, İstanbul Teknik Üniversitesi

Güzel, M. (2007). Küreselleşme, Tüketim Kültürü Ve İnternetteki Gençlik Siteleri. M. Binark (Der). *Yeni Medya Çalışmaları* (s. 177-204). Ankara: Dipnot Yayınları.

Hendrick, H. (1994). *Child Welfare: England 1872–1989,* London: Routledge.

Hendry, L. B., & Kloep, M. (2010). How universal is emerging adulthood? An empirical example. *Journal of Youth Studies, 13,* 169 -179.

Henning, B., & Vorderer, P. (2001). Psychological escapism: Predicting the amount of television viewing by need for cognition. *Journal of Communication, 51*(1), 100-120.

Ivie, E. J., Pettitt, A., Moses, L. J., & Allen, N. B. (2020). A meta-analysis of the association between adolescent social media use and depressive symptoms. *Journal of Affective Disorders*, *275*, 165–174.

Joinson, A., Mckenna, K., Postmes, T. and Reips, U. (2007). *The Oxford Handbook Of İnternet Psychology.* A. N. Joinson (Ed.). Oxford: Oxford University Press.

Karaçor, S.(2009). Yeni iletişim teknolojileri, siyasal katılım, demokrasi. *Yönetim ve Ekonomi*, *16*(2), 121-131.

Karademir, T. ve Alper, A. (2011). *Öğrenme ortamı olarak sosyal ağlarda bulunması gereken standartlar.* 5 th International Computer & Instructional Technologies Symposium, (s.731-743), Elazığ.

Karaduman, M., (2003). *İnternet ve gazetecilik, yeni iletişim teknolojileri ve medya.* İstanbuI: PS İletişim Vakfı Yayınları.

Karagülle, A.E. ve Çaycı B. (2014). Ağ Toplumunda Sosyalleşme ve Yabancılaşma. The *Turkish Online Journal Of Design, Art And Communication – TOJDAC, 4*(1), 1-9.

Kırcaburun, K., & Griffiths, M. D. (2019). Problematic Instagram Use: The Role of Perceived Feeling of Presence and Escapism. *International Journal of Mental Health and Addiction, 17*(4), 909–921.

Kim, M., Kwon, K.-N., & Lee, M. (2009). Psychological characteristics of internet dating service users: The effect of self-esteem, involvement, and sociability on the use of internet dating services. *Cyberpsychology and Behavior, 12*(4), 445-449.

Király, O., Potenza, M. N., Stein, D. J., King, D. L., Hodgins, D. C., Saunders, J. B., … Demetrovics, Z. (2020). Preventing problematic internet use during the COVID-19 pandemic: Consensus guidance. *Comprehensive Psychiatry, 100,* 152180.

Korchmaros, J. D., Ybarra, M. L., & Mitchell, K. J. (2015). Adolescent online romantic relationship initiation: Differences by sexual and gender identification. *Journal of Adolescence, 40,* 54-64.

Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V. ve Crawford, A. (2002) Internet Paradox Revisited. *Journal of Social Issues, 58,* 49- 74.

Kwak, H., Lee, C., Park, H. and Moon, S. (2010). What İs Twitter, A Social Network Or A News Media?. Proceedings Of The 19th International Conference, Raleigh, North Carolina, USA

Larson, R. W., Clore, G. L., & Wood, G. A. (1999). The emotions of romantic relationships: Do they wreak havoc on adolescents? In W. Furman, B. B. Brown, & C. Feiring (Eds.), *The development of romantic relationships in adolescence* (pp. 19–49). Cambridge University Press

Larson, R., ve Lampman-Petraitis, C. (1989). Daily emotional states reported by children and adolescents. *Child Development, 60,* 1250– 1260.

Lyndon, A., Bonds-Raacke, J., & Cratty, A. D. (2011). College students' Facebook stalking of ex-partners. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking, 14*(12), 711-716.

Madden, M., Lenhart, A., Cortesi, S., Gasser, U., Duggan, M., Smith, A., & Beaton, M. (2013). *Teens, Social Media, and Privacy*. Pew Research Center. http://www.pewinternet.org/Reports/2013/Teens-Social-Media-And-Privacy (Erişim Tarihi 12 Şubat 2021).

Magson, N. R., Freeman, J. Y. A., Rapee, R. M., Richardson, C. E., Oar, E. L., & Fardouly, J. (2020). Risk and Protective Factors for Prospective Changes in Adolescent Mental Health during the COVID-19 Pandemic. *Journal of Youth and Adolescence*.

Malta, S. (2007). Love actually! Older adults and their romantic internet relationships. *Australian Journal of Emerging Technologies and Society*, *5*(2), 84-102. Scopus.

Mantell, E. H. (2018). Searching for a partner on the internet and analogous decision-making problems. *Cogent Economics and Finance*, *6*(1). Scopus.

Marcia, J. (1966). Development and validation of ego-identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, *3*(*5*), 551-558.

Martin, P., & Stayer, M. A. (1990). The experience of micro- andmacroevents: A life span analysis. *Research on Aging, 12*, 294-310.

Menkin, J. A., Robles, T. F., Wiley, J. F., & Gonzaga, G. C. (2015). Online dating across the life span: Users' relationship goals. *Psychology and Aging*, *30*(4), 987-993.

Nelson, L. H., Badger, S., & Wu, B. (2004). The influence of culture in emerging adulthood: Perspectives of Chinese college students. *International Journal of Behavioral Development, 28*, 26 – 36.

Noble, J., Cover, J., & Yanagishita, M. (1996). *The world's youth.* Washington, DC: Population Reference Bureau

Ostovar, S., Allahyar, N., Aminpoor, H., Moafian, F., Binti, M., Nor, M., & Griffiths, M. D. (2016). Internet Addiction and its Psychosocial Risks (Depression, Anxiety, Stress and Loneliness) among Iranian Adolescents and Young Adults: A Structural Equation Model in a Cross-Sectional Study. *Int J Ment Health Addiction, 14*, 257–267.

Ögel, K. (2012), *İnternet bağımlılığı, internetin psikolojisini anlamak ve bağımlılıkla başa çıkmak*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Özen, İ.N. (2012). *İletişim bilimleri bağlamında sosyal medya ve sosyokültürel değişim* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Özen, Ü. ve Sarıcı, M.B.K. (2010). Yalnızlık olgusu ve sanal sohbetin yalnızlığın paylaşımına etkisi: üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 24*(1), 149-160.

Padilla-Walker, L. M., Nelson, L. J., & Carroll, J. S. (2012). Affording emerging adulthood: Parental financial assistance of their college-aged children. *Journal of Adult Development, 19*, 50 – 58.

Pounders, K., Stowers, K., Wilcox, G., Love, B., ve Mackert, M. (2017). Exploring gender and identity issues among female adolescent and young adults who connect in an anonymous platform. *Journal of Health Psychology*, *22*(5), 548-560. Scopus.

Rideout, V. J., Foehr, U. G. ve Roberts, D. F. (2010). Generation M2. *Media in the Lives of, 8*. http://myweb.wwu.edu/karlberg/444/readings/GenM2.pdf (Erişim Tarihi 12 Şubat 2021)

Rindfuss, R. R. (1991). The young adult years: Diversity, structural change, and fertility. *Demography*, *28,* 493 512.

Rosenfeld, M. J., & Thomas, R. J. (2012). Searching for a Mate: The Rise of the Internet as a Social Intermediary. *American Sociological Review*, *77*(4), 523-547.

Saiphoo, A. N., & Vahedi, Z. (2019). A meta-analytic review of the relationship between social media use and body image disturbance. *Computers in Human Behavior*, *101*, 259–275.

Singh, A., Khess, C., KJ, M., Ali, A., & Gujar, N. M. (2020). Loneliness, social anxiety, social support, and internet addiction among postgraduate college students. *Open Journal of Psychiatry & Allied Sciences*, *11*(1), 10.

Sirsch, U., Dreher, E., Mayr, E., & Willinger, U. (2009). What does it take to be an adult in Austria?: Views of adulthood in Austrian adolescents, emerging adults, and adults. *Journal of Adolescent Research, 24,* 275 – 292.

Solmaz, B. Tekin, G. Herzem, Z. ve Demir, M. (2013). İnternet ve sosyal medya üzerine bir uygulama, *Selçuk İletişim Dergisi, c.7*(4).

Stephure, R. J., Boon, S. D., Mackinnon, S. L., & Deveau, V. L. (2009). Internet initiated relationships: Associations between age and involvement in online dating. *Journal of Computer-Mediated Communication*, *14*(3), 658-681.

Şener, G. (2010). Sosyal ağlarda kimlik ve cemaat. *Mostar Dergi, 62*(5).

Tanrıkulu, T., Öztürk, R. ve Yeşil, E. (2015). Ergenlerde sosyal ağ bağımlılığı ve temel ihtiyaçlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Psikolojik Danışma Ve Eğitim Dergisi. 1*(2), 22-30.

Taşçı, Y. (2013). *Ergenlik döneminde bulunan (12–15 yaş) öğrencilerin akademik başarılarında okulun rolü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Tian, Y., Qin, N., Cao, S., & Gao, F. (2020). Reciprocal associations between shyness, self-esteem, loneliness, depression and Internet addiction in Chinese adolescents. *Addiction Research & Theory,* 1–13.

Tillman, G., March, E., Lavender, A. P., ve Mesagno, C. (2020). *Disordered Social Media Use and Fear of COVID-19 and the Association with Stress and Depression.*

PsyArXiv.

Toprak, A., Yıldırım A., Aygül E., Binark M., Börekçi S. ve Çomu T. (2009). *Toplumsal paylaşım ağı facebook: "görülüyorum öyleyse varım*! İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.

Træen, B., & Thuen, F. (2013). Relationship problems and extradyadic romantic and sexual activity in a web-sample of Norwegian men and women. *Scandinavian Journal of Psychology*, *54*(2), 137-145.

Tutgun Ünal, A. (2015). *Sosyal medya bağımlılığı: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Uhls, Y.T., Espinoza, G., Greenfield, P., Subrahmanyam, K., ve Smahel, D. (2011). Internet and other interactive media. *Encyclopedia of Adolescence, 2*(2), 160-168.

Van Ouytsel, J., Ponnet, K., ve Walrave, M. (2018). Cyber Dating Abuse Victimization Among Secondary School Students From a Lifestyle-Routine Activities Theory Perspective. *Journal of Interpersonal Violence, 33*(17), 2767-2776.

Vandeweerd, C., Myers, J., Coulter, M., Yalcin, A., & Corvin, J. (2016). Positives and negatives of online dating according to women 50+. *Journal of Women and Aging*, *28*(3), 259-270.

Vannucci, A., Simpson, E. G., Gagnon, S., & Ohannessian, C. M. (2020). Social media use and risky behaviors in adolescents: A meta-analysis. *Journal of Adolescence*, *79*, 258–274.

Wendt, B. (2014). *The Allure Of The Selfie*. Amsterdam: Network Notebook.

Wiederhold, B. K. (2020). Social Media Use During Social Distancing. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, *23*(5), 275–276.

Wong, H. Y., Mo, H. Y., Potenza, M. N., Chan, M. N. M., Lau, W. M., Chui, T. K., … Lin, C.-Y. (2020). Relationships between Severity of Internet Gaming Disorder, Severity of Problematic Social Media Use, Sleep Quality and Psychological Distress. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *17*(6), 1879.

Xanidis, N., & Brignell, C. M. (2016). The association between the use of social network sites, sleep quality and cognitive function during the day. *Computers in Human Behavior*, *55*, 121–126.

Yao, M. Z., & Zhong, Z. J. (2014). Loneliness, social contacts and Internet addiction: A cross-lagged panel study. *Computers in Human Behavior*, *30*, 164–170.

Yavuzer, H. (2007). *Çocuk psikolojisi.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, A. (2014). İnternetin görünen yüzü. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16*(Özel Sayı 1), 51-59.

Yiğit, H. (2010). *Ergenlerin benlik saygılarının yaşam doyumu ve bazı özlük nitelikleri açısından incelenmesi,* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Yildiz Durak, H. (2019). Investigation of nomophobia and smartphone addiction predictors among adolescents in Turkey: Demographic variables and academic performance. *The Social Science Journal, 56*(4), 492–517.